

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. kesäkuuta 2021
(OR. en)

9732/21

Toimielinten välinen asia:
2020/0360(COD)

ENER 276
TRANS 392
RELEX 547
ECOFIN 595
ENV 423
CODEC 883
IA 116

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Päivämäärä: 11. kesäkuuta 2021

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 9411/21

Kom:n asiak. nro: 14088/21 + ADD 1 - ADD 5

Asia: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja asetuksen (EU) N:o 347/2013 kumoamisesta
– Yleisnäkemys (11. kesäkuuta 2021)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä edellä mainittua ehdotusta koskeva neuvoston yleisnäkemys, jonka neuvosto (liikenne, televiestintä ja energia) hyväksyi 3801. istunnossaan 11. kesäkuuta 2021.

Yleisnäkemyksessä vahvistetaan neuvoston väliaikainen kanta tähän ehdotukseen, ja sen pohjalta valmistaudutaan Euroopan parlamentin kanssa käytäviin neuvotteluihin.

Muutokset komission ehdotukseen nähden on **lihavoitu** ja poistot merkitty hakasulkein [].

ILUKU***YLEISET SÄÄNNÖKSET****1 artikla***Kohde ja soveltamisala**

1. Tässä asetuksessa vahvistetaan suuntaviivat liitteessä I vahvistettujen Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden, jäljempänä 'energiainfrastruktuurien ensisijaiset käytävät ja alueet', viiveetöntä kehittämistä ja yhteentoimivuutta varten, millä edistetään unionin vuotta 2030 koskevia ilmasto- ja energiatavoitteita sekä tavoitetta saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä, **ja jotta voidaan varmistaa yhteenliitännät, energiaturvallisuus, markkinoiden ja järjestelmien integrointi ja kilpailu kaikkien jäsenvaltioiden osalta [] sekä kohtuuhintainen energia kotitalouksille ja yrityksille.**
2. Erityisesti tässä asetuksessa
 - a) käsitellään sellaisten yhteistä etua koskevien hankkeiden yksilöintiä, jotka ovat välttämättömiä ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseksi ja jotka kuuluvat liitteessä II vahvistettuihin [] energiainfrastruktuuriluokkiin, jäljempänä 'energiainfrastruktuuriluokat';
 - b) **käsitellään keskinäistä etua koskevien hankkeiden yksilöintiä;**
 - c) helpotetaan yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden** viiveetöntä toteuttamista järjeistämällä, koordinoimalla entistä tiiviimmin ja nopeuttamalla lupamenettelyjä ja parantamalla **avoimuutta ja** yleisön osallistumista;

- d) vahvistetaan rajatylittävää kustannusten jakamista ja riskisidonnaisia kannustimia koskevat säännöt [] yhteistä etua koskevia hankkeita **ja keskinäistä etua koskevia hankkeita varten**;
- e) määritetään edellytykset **ja perusteet**, joiden täyttyessä yhteistä etua koskevat hankkeet **ja keskinäistä etua koskevat hankkeet** voivat saada unionin rahoitustukea;
- [] *(entinen e alakohta poistettiin)*

2 artikla

Määritelmät

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä 2009/73/EY, (EU) 2018/2001¹ ja (EU) 2019/944 sekä asetuksissa (EY) N:o 715/2009, [] ja (EU) 2019/943 vahvistettujen määritelmien lisäksi tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) 'energiainfrastruktuurilla' kaikkia fyysisiä laitteita tai laitoksia, jotka kuuluvat energiaiinfrastruktuuriluokkiin ja jotka sijaitsevat unionin alueella tai yhdistävät unionin ja yhden tai useamman kolmannen maan;
- 2) 'kattavalla päätöksellä' jäsenvaltion yhden tai useamman viranomaisen, tuomioistuimia lukuun ottamatta, tekemää [] päätöstä tai päätösten sarjaa, jolla määritetään, onko hankkeen toteuttajalla lupa energiaiinfrastruktuurin rakentamiseen yhteistä etua koskevan hankkeen **tai keskinäistä etua koskevan hankkeen** toteuttamiseksi siten, että sillä on mahdollisuus aloittaa tai tilata alihankintana ja aloittaa tarvittavat rakennustyöt, jäljempänä 'rakennusvalmius', sanotun kuitenkaan rajoittamatta hallinnollisen muutoksenhakumenettelyn yhteydessä tehtävien päätösten soveltamista;
- 3) 'hankkeella' yhtä tai useampaa energiaiinfrastruktuuriluokkiin kuuluvaa johtoa, putkijohtoa, laitosta, laitetta tai laitteistoa;

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä, EUVL L 328, 21.12.2018, s. 82.

- 4) 'yhteistä etua koskevalla hankkeella' hanketta, joka on [] **tarpeen** liitteessä I vahvistettujen energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseksi ja joka kuuluu 3 artiklassa tarkoitettuun unionin luetteloon yhteistä etua koskevista hankkeista **ja/tai liitteessä II esitettyjä hankkeita, jotka on kehitetty heikommassa asemassa olevilla, yhteyksiltään heikommilla, syrjäisimmillä tai eristyneillä alueilla, kuten saarilla, kun niillä tuetaan innovatiivisia ja muita ratkaisuja, joihin osallistuu vähintään kaksi jäsenvaltiota ja joilla on merkittävä myönteinen vaikutus EU:n energia- ja ilmastotavoitteisiin tässä asetuksessa vahvistettujen perusteiden mukaisesti;**
- 5) 'keskinäistä etua koskevalla hankkeella' hanketta, jota vähintään yksi jäsenvaltio toteuttaa yhteistyössä kolmansien maiden kanssa **suoraan kyseessä olevien maiden hallitusten, jotka ilmaisevat tukensa hankkeelle, tukea ilmaisevien kirjeiden tai muiden ei-sitovien sopimusten nojalla [], liitteessä II esitetyissä energiainfrastruktuuriluokissa ja jolla edistetään merkittävästi 1 artiklassa 1 kohdassa tarkoitettuja unionin yleisiä energia- ja ilmastotavoitteita ja joka kuuluu 3 artiklassa tarkoitettuun unionin luetteloon hankkeista [];**
- 6) 'energiainfrastruktuurin pullonkaulalla' energiajärjestelmän fyysisten virtojen rajoitusta, jonka syynä on riittämätön siirtokapasiteetti, mukaan lukien infrastruktuurin puuttuminen;
- 7) 'hankkeen toteuttajalla' yhtä seuraavista:
- a) siirtoverkonhaltijaa, jakeluverkonhaltijaa tai muuta verkonhaltijaa tai sijoittajaa, joka kehittää yhteistä etua koskevaa hanketta **tai keskinäistä etua koskevaa hanketta;**
 - b) silloin, kun siirtoverkonhaltijoita, [] **jakeluverkonhaltijoita**, muita verkonhaltijoita tai sijoittajia on useita tai niistä on muodostettu ryhmittymä, yhteisöä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja joka on nimetty näiden osapuolten välisessä sopimusjärjestelyssä ja jolla on valtuudet tehdä oikeudellisia sitoumuksia ja ottaa taloudellisia vastuuta sopimusjärjestelyn osapuolten puolesta;

- 8) 'älykkäällä sähköverkolla' sähköverkkoa, jossa kantaverkonhaltija voi digitaalisesti seurata **tai** [] **aktiivisesti hallita** siihen liittyneiden käyttäjien **tiettyjä toimia**, sekä tieto- ja viestintätekniikkaa, jonka avulla voidaan viestiä toisten kantaverkonhaltijoiden, tuottajien, kuluttajien ja/tai tuottajakuluttajien kanssa siten, että sähkö siirto **tai jakelu** tapahtuu kestävästi, kustannustehokkaasti ja varmasti;
- 9) 'älykkäällä kaasuverkolla' kaasuverkkoa, jossa innovatiivisia digitaalisia **tai muita** ratkaisuja hyödyntämällä integroidaan kustannustehokkaalla tavalla monimuotoisia vähähiilisen ja **erityisesti uusiutuvan** kaasun lähteitä kuluttajien tarpeiden ja kaasun laatuvaatimusten mukaisesti, jotta voidaan pienentää verkossa siirtyvän kaasun kulutuksen hiilijalanjälkeä, antaa mahdollisuus uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen osuuden kasvattamiselle ja luoda yhteyksiä muihin energian kantajiin ja aloihin, **mukaan lukien tarvittavat fyysiset parannukset vähähiilisten ja erityisesti uusiutuvien kaasujen integroimiseksi**;
- 10) 'käyttötarkoituksen muuttamisella []' olemassa olevan maakaasuinfrastruktuurin fyysistä parannusta puhtaan vedyn yksinomaista käyttöä varten [];
- []
- 11) 'toimivaltaisilla viranomaisilla []' viranomaisia, joilla on kansallisen lainsäädännön nojalla toimivalta myöntää erilaisia lupia ja valtuutuksia, jotka liittyvät kiinteän omaisuuden, mukaan lukien energiainfrastruktuurien, kaavoittamiseen, suunnitteluun ja rakentamiseen;
- 12) 'töillä' osien, järjestelmien ja palvelujen, mukaan lukien ohjelmistot, ostoa, hankintaa ja käyttöönottoa sekä hankkeeseen liittyvien kehittämis-, rakennus- ja asennustöiden toteuttamista, laitteistojen vastaanottoa ja hankkeen käynnistämistä;

- 13) 'tutkimuksilla' hankkeen toteuttamisen valmisteleminen tarvittavia toimia, mukaan lukien valmistelevat tutkimukset, toteutettavuustutkimukset, arvioinnit, testit ja validointitutkimukset, mukaan lukien ohjelmistot, sekä muut tekniset tukitoimet ja ennakolta toteutettavat toimet, joita tarvitaan hankkeen suunnittelussa ja kehittämisessä ja hankkeen rahoitusta koskevien päätösten tekemisessä; näitä ovat esimerkiksi kohteiden tutkiminen ja rahoitusjärjestelyn valmistelu;
- 14) 'kansallisella sääntelyviranomaisella' direktiivin 2009/73/EY 39 artiklan 1 kohdan tai direktiivin (EU) 2019/944 57 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimettyä kansallista sääntelyviranomaista;
- 15) 'käyttöönottolla' prosessia, jossa hanke saatetaan käyttökuntoon sen jälkeen, kun se on rakennettu;
- 16) '[] **asianomaisilla** kansallisilla sääntelyviranomaisilla' kansallisia sääntelyviranomaisia niissä jäsenvaltioissa [], **jotka isännöivät hanketta tai osallistuvat sellaisen hankkeen rajatylittävään kustannusten jakamiseen, jolla on merkittävä myönteinen vaikutus;**
- 17) 'ilmastonmuutokseen sopeutumisella' prosessia, jossa energiainfrastruktuurin kyky sietää ilmastonmuutoksen mahdollisia haittavaikutuksia varmistetaan ilmastohaavoittuvuuden ja -riskien arvioinnilla, johon sisältyvät tarvittavat mukautustoimenpiteet;
- []
- []
- 18) **'kilpailevilla hankkeilla' hankkeita, joissa käsitellään samaa määritettyä infrastruktuuripuutetta tai alueellista infrastruktuuritarvetta kokonaisuudessaan tai osittain.**

II LUKU

YHTEISTÄ ETUA KOSKEVAT HANKKEET JA KESKINÄISTÄ ETUA KOSKEVAT HANKKEET

3 artikla

Unionin luettelo yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista

1. Perustetaan liitteessä III olevassa 1 kohdassa vahvistettuja alueellisia ryhmiä, jäljempänä 'ryhmät'. Kunkin ryhmän jäsenyys määritetään kunkin liitteessä I määritellyn ensisijaisen käytävän ja alueen ja niiden kattaman maantieteellisen alueen pohjalta. Ryhmissä päätöksentekovaltaa käyttävät jäsenvaltiot ja komissio, joista käytetään kyseisissä asiayhteyksissä jäljempänä nimitystä 'ryhmän päätöksentekoelin'. **Päätöksenteko alueellisissa ryhmissä perustuu yhteisymmärrykseen.**

[]

2. Kukin ryhmä hyväksyy oman työjärjestyksensä ottaen huomioon liitteen III säännökset.
3. Kunkin ryhmän päätöksentekoelin hyväksyy [] yhteistä etua koskevista hankkeista **ja keskinäistä etua koskevista hankkeista** alueellisen luettelon, joka laaditaan liitteessä III olevassa 2 jaksossa vahvistettua menettelyä noudattaen, sekä tiedon siitä, miten kukin hanke edistää energiainfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamista, ja siitä, täyttävätkö hankkeet 4 artiklan mukaiset arviointiperusteet. []

Kun ryhmä laatii alueellisen luettelonsa,

- a) kullekin yksittäiselle ehdotukselle yhteistä etua koskevaksi hankkeeksi on saatava niiden valtioiden hyväksyntä, joiden alueeseen hanke liittyy; jos valtio ei anna hyväksyntäänsä, sen on perusteltava päätöksensä kyseiselle ryhmälle;

b) se ottaa huomioon komission neuvot, joiden tavoitteena on varmistaa, että yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden** kokonaismäärä on hallittavissa.

4. Siirretään komissiolle valta antaa tämän asetuksen **20** artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, [] jotta voidaan vahvistaa 'unionin luettelo' (**mukaan lukien ehdotetut yhteistä etua koskevat hankkeet ja keskinäistä etua koskevat hankkeet**) [], jollei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 172 artiklan toisesta kohdasta muuta johdu.

Komissio varmistaa valtaansa käyttäessään, että unionin luettelo vahvistetaan joka toinen vuosi ryhmien päätöksentekoelementtien liitteessä III olevan 1 jakson 2 kohdan mukaisesti hyväksymien alueellisten luetteloiden pohjalta tämän artiklan 3 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Ensimmäinen tämän asetuksen mukainen unionin luettelo hyväksytään viimeistään 30 päivänä marraskuuta 2023.

5. Komissio antaa neuvoja kunkin ryhmän päätöksentekoelementille niiden hyväksyessä **alueellisia luetteloja ehdotetuista yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista, jotta voidaan []:**

- a) varmistaa, että niihin sisällytetään ainoastaan 4 artiklassa tarkoitetut arviointiperusteet täyttäviä hankkeita;
- b) varmistaa alueiden välinen johdonmukaisuus ottaen huomioon liitteessä III olevan 2 jakson 12 kohdassa tarkoitetun energia-alan sääntelyviranomaisten yhteistyöviraston, jäljempänä 'ACER', lausunto;
- c) ottaa huomioon liitteessä III olevan 2 jakson 9 kohdassa tarkoitetut jäsenvaltioiden lausunnot;
- d) pyrkiä varmistamaan, että yhteistä etua koskevien hankkeiden kokonaismäärä unionin luettelossa on hallittavissa.

6. Yhteistä etua koskevista hankkeista, jotka on sisällytetty tämän artiklan 4 kohdan mukaiseen unionin luetteloon liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdan mukaisiin energiainfrastruktuuriluokkiin, tulee erottamaton osa asetuksen (EU) 2019/943 34 artiklan [] mukaisia alueellisia investointisuunnitelmia ja direktiivin (EU) 2019/944 51 artiklassa [] tarkoitettuja kansallisia kymmenvuotisia verkonkehittämissuunnitelmia ja tarvittaessa muita asiaa koskevia kansallisia infrastruktuurisuunnitelmia. Kyseiset hankkeet on asetettava näissä suunnitelmissa tärkeysjärjestyksessä korkeimpaan mahdolliseen asemaan. Tätä kohtaa ei sovelleta **kilpaileviin hankkeisiin, hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kehitystasoa hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan c alakohdan mukaisesti tai keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin.**

II LUKU

YHTEISTÄ ETUA KOSKEVAT HANKKEET JA KESKINÄISTÄ ETUA KOSKEVAT HANKKEET

4 artikla

Yhteistä etua koskevien hankkeiden ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden arviointiperusteet

1. Yhteistä etua koskevien hankkeiden on täytettävä seuraavat yleiset arviointiperusteet:
 - a) hanke on välttämätön vähintään yhden energiainfrastruktuurien ensisijaisen käytävän ja alueen toteuttamiseksi;
 - b) hankkeen mahdolliset kokonaishyödyt, jotka on arvioitu 3 kohdassa säädettyjen erityisten arviointiperusteiden mukaisesti, ovat sen kustannuksia suuremmat, myös pidemmällä aikavälillä;
 - c) hanke täyttää jonkin seuraavista kriteereistä:
 - i) se koskee vähintään kahta jäsenvaltiota suoraan **tai epäsuorasti (kolmannen maan kanssa olevan yhteenliittännän kautta)** ylittämällä kahden tai useamman jäsenvaltion rajan;
 - ii) se sijaitsee yhden jäsenvaltion alueella **joko maalla tai merellä**, ja sillä on liitteessä IV olevan 1 kohdan mukainen merkittävä rajatylittävä vaikutus.
 - iii) se sijaitsee saarilla, joita ei ole liitetty riittäväällä tavalla Euroopan laajuisiin energiaverkkoihin ja jotka ovat **direktiivin 2019/944 mukaisia pieniä liitettyjä verkkoja tai erillisiä verkkoja**, ja edistää merkittävästi saaren energiajärjestelmän ja unionin hiilestä irtautumista koskevia tavoitteita sekä kestävyyttä alueella, jolla se sijaitsee tukemalla innovatiivisia ja muita ratkaisuja, joihin osallistuu vähintään kaksi jäsenvaltiota.

2. Keskinäistä etua koskevien hankkeiden on täytettävä seuraavat yleiset arviointiperusteet:
- a) hankkeella edistetään merkittävästi **1 artiklan 1 kohdassa esitettyjä** [] unionin ja kolmannen maan **ilmasto- ja energiatavoitteita** sekä kestävyyttä muun muassa uusiutuvien energialähteiden liittämällä kantaverkkoon ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian siirtämisellä **ja jakelulla** suuriin kulutuskeskuksiin ja varastointipaikoille, ja;
 - b) hankkeen mahdolliset kokonaishyödyt, jotka on arvioitu 3 kohdassa säädettyjen erityisten arviointiperusteiden mukaisesti **Euroopan tasolla** [], ovat sen kustannuksia suuremmat, myös pidemmällä aikavälillä;
 - c) hanke sijaitsee ainakin yhden jäsenvaltion ja ainakin yhden kolmannen maan alueella, ja sillä on liitteessä IV olevan 2 kohdan mukainen merkittävä rajatylittävä vaikutus;
 - d) **jäsenvaltion** alueella sijaitsevan osan osalta hanke on direktiivien 2009/73/EY ja (EU) 2019/944 mukainen silloin, kun se kuuluu liitteessä II olevissa 1 ja 3 kohdassa kuvattuihin infrastruktuuriluokkiin;
 - e) osallistuvan kolmannen maan tai osallistuvien kolmansien maiden [] **politiikkakehystä** on lähennetty unionin yleisten poliittisten tavoitteiden tukemiseksi ja etenkin seuraavien varmistamiseksi:
 - i) toimivat energian sisämarkkinat;
 - ii) yhteistyöhön ja yhteisvastuuseen perustuva energian toimitusvarmuus;
 - iii) energiajärjestelmä, myös energian tuotanto, siirto ja jakelu, [] joka etenee kohti **ilmastoneutraaliuden tavoitetta** [] Pariisin sopimuksen ja unionin ilmastotavoitteiden mukaisesti ja etenkin hiilivuotoa välttäen;

- f) osallistuva kolmas maa tukee tai osallistuvat kolmannet maat tukevat hankkeen 7 artiklan mukaista ensisijaista asemaa ja se sitoutuu tai ne sitoutuvat noudattamaan samanlaista nopeutetun toteutuksen aikataulua ja muita politiikkatoimia ja sääntelyyn liittyviä tukitoimenpiteitä, joita sovelletaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin unionissa.

3. Eri energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin sovelletaan seuraavia erityisiä arviointiperusteita:

- a) liitteessä II olevassa 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistettuihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien sähkönsiirto-, **jakelu-** ja varastointihankkeiden on edistettävä merkittävästi kestävyyttä uusiutuvien energialähteiden liittämällä kantaverkkoon ja uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian siirtämisellä **tai jakelulla** suuriin kulutuskeskuksiin ja varastointipaikoille, sekä vähintään yhtä seuraavista erityistavoitteista:
- i) markkinoiden yhdentyminen, muun muassa vähintään yhden jäsenvaltion **energiaeristyneisyyden** poistaminen ja energiainfrastruktuurin pullonkaulojen vähentäminen, kilpailu, **yhteentoimivuus** ja järjestelmän joustavuus;
 - ii) toimitusvarmuus, muun muassa yhteentoimivuus, järjestelmän joustavuus, kyberturvallisuus, asianmukaiset yhteydet ja järjestelmän turvallinen ja luotettava toiminta;
- b) liitteessä II olevassa 1 kohdan d alakohdassa vahvistettuun energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvien älykkään sähköverkon hankkeiden on edistettävä merkittävästi kestävyyttä uusiutuvien energialähteiden liittämällä kantaverkkoon, sekä vähintään kahta seuraavista erityistavoitteista:
- i) toimitusvarmuus, muun muassa sähkönsiirron ja jakelun tehokkuus ja yhteentoimivuus verkon päivittäisessä toiminnassa, ylikuormituksen välttäminen sekä verkon käyttäjien integrointi ja osallisuus;

- ii) markkinoiden yhdentyminen, muun muassa järjestelmän tehokas toiminta ja yhdysjohtojen käyttö;
 - iii) verkon turvallisuus, joustavuus ja toimitusten laatu, muun muassa tasehallintaa, kyberturvallisuutta, seuranta, verkonohjausta ja virheenkorjausta koskevien innovatiivisten ratkaisujen laajempi käyttöönotto;
 - iv) **energia-alan älykkään integroinnin helpottaminen muodostamalla yhteyksiä muihin energian kantajiin ja aloihin ja mahdollistamalla kulutusjousto;**
- c) liitteessä II olevassa 5 kohdassa vahvistettuihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien hiilidioksidinsiirtohankkeiden on edistettävä merkittävästi kaikkia seuraavia erityistavoitteita:
- i) hiilidioksidipäästöjen välttäminen sekä energian toimitusvarmuuden ylläpitäminen;
 - ii) hiilidioksidinsiirron häiriönsiedon ja turvallisuuden parantaminen;
 - iii) resurssien tehokas käyttö mahdollistamalla useiden hiilidioksidilähteiden ja varastointipaikkojen liittäminen yhteisen infrastruktuurin kautta ja minimoimalla ympäristöön kohdistuva rasite ja ympäristöriskit;
- d) liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien vetyhankkeiden on edistettävä merkittävästi kestävyyttä muun muassa vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä, tehostamalla **uusiutuvan tai vähähiilisen** vedyn käyttöönottoa **painottaen uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa vetyä []** ja tukemalla vaihtelevaa uusiutuvan energian tuotantoa tarjoamalla joustavuus- ja/tai varastointiratkaisuja. Lisäksi hankkeen on edistettävä merkittävästi vähintään yhtä seuraavista erityistavoitteista:

- i) markkinoiden yhdentyminen, muun muassa liittämällä yhteen jäsenvaltioiden nykyisiä tai kehitteillä olevia vetyverkkoja, tai muuten edistämällä unionin laajuisen vedyn siirto- ja varastointiverkon syntymistä ja varmistamalla yhteen liitettyjen järjestelmien yhteentoimivuus;
 - ii) toimitusvarmuus ja joustavuus, muun muassa asianmukaiset yhteenliitännät sekä järjestelmän turvallisen ja luotettavan toiminnan helpottaminen;
 - iii) kilpailu, muun muassa sallimalla pääsy useisiin toimituslähteisiin ja useille verkonkäyttäjille läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein;
- e) liitteessä II olevassa 4 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvien elektrolyysilaitteistojen osalta hankkeen on edistettävä merkittävästi kaikkia seuraavia erityistavoitteita:
- i) kestävyys, muun muassa vähentämällä kasvihuonekaasupäästöjä ja tehostamalla uusiutuvan **tai vähähiilisen, erityisesti uusiutuvista lähteistä peräisin olevan** vedyn käyttöönottoa;
 - ii) toimitusvarmuus, muun muassa edistämällä järjestelmän varmaa, tehokasta ja luotettavaa toimintaa tai tarjoamalla varastointi- ja/tai joustavuusratkaisuja, esimerkiksi kulutusjousto- ja tasehallintapalveluja;
 - iii) **joustopalvelujen kuten kulutusjouston ja varastoinnin mahdollistaminen** helpottamalla energia-alan älykästä integrointia **muodostamalla yhteyksiä muihin** [] energian kantajiin ja aloihin;
- f) liitteessä II olevassa 2 kohdassa vahvistettuun energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvien älykkääseen kaasuverkkoon liittyvien hankkeiden on edistettävä merkittävästi kestävyyttä [] **varmistamalla** [] **monenlaisten** vähähiilisten **ja erityisesti uusiutuvien** kaasujen, kuten biometaanin tai uusiutuvan vedyn, liittäminen kaasun jakelu-, [] siirto- **ja varastointijärjestelmään** [] kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi hankkeen on edistettävä merkittävästi vähintään yhtä seuraavista erityistavoitteista:

- i) verkon turvallisuus ja toimitusten laatu parantamalla kaasun siirron ja jakelun tehokkuutta ja yhteentoimivuutta verkon päivittäisessä toiminnassa muun muassa puuttumalla erilaatuisten kaasujen syöttämisestä aiheutuviin haasteisiin innovatiivisten teknologioiden käyttöönoton ja kyberturvallisuuden avulla;
 - ii) markkinoiden toiminta ja kuluttajapalvelut;
 - iii) energia-alan älykkään integroinnin helpottaminen muodostamalla yhteyksiä muihin energian kantajiin ja aloihin ja mahdollistamalla kulutusjousto.
4. Liitteessä II olevissa 1–[] **5** kohdassa vahvistettuihin energiainfrastruktuuriluokkiin kuuluvien hankkeiden osalta tämän artiklan 3 kohdassa lueteltujen arviointiperusteiden täyttymistä arvioidaan liitteessä IV olevissa 3–[] **8** kohdassa esitettyjen indikaattoreiden pohjalta.
5. Helpottaakseen kaikkien niiden hankkeiden arviointia, joita voitaisiin pitää yhteistä etua koskevin hankkeina ja jotka voitaisiin sisällyttää alueelliseen luetteloon, kukin ryhmä arvioi läpinäkyvästi ja puolueettomasti, miten kukin hanke vaikuttaa saman ensisijaisen käytävän tai alueen toteuttamiseen. Kukin ryhmä määrittää arviointimenetelmänsä sen mukaan, miten hanke kaiken kaikkiaan täyttää 3 kohdassa tarkoitetut arviointiperusteet. Hankkeet asetetaan arvioinnin perusteella paremmuusjärjestykseen ryhmän sisäistä käyttöä varten. Alueelliseen luetteloon tai unionin luetteloon ei saa sisältyä minkäänlaista paremmuusjärjestystä, eikä paremmuusjärjestystä saa käyttää myöhempiin tarkoituksiin lukuun ottamatta liitteessä III olevassa 2 jakson **13 kohdassa** [] kuvattuja tarkoituksia.

Kukin ryhmä kiinnittää hankkeita arvioidessaan asianmukaista huomiota seuraaviin seikkoihin:

- a) kunkin ehdotetun hankkeen kiireellisyys unionin energia- ja ilmastotavoitteiden [] sekä markkinoiden yhdentymistä, kilpailua, kestävyyttä ja toimitusvarmuutta koskevien tavoitteiden saavuttamisen kannalta;
- b) hankkeen täydentävyys muihin ehdotettuihin hankkeisiin nähden;
- c) niiden ehdotettujen hankkeiden osalta, jotka ovat kyseisenä ajankohtana yhteistä etua koskevia hankkeita, hankkeen toteutuksen edistymisen sekä se, missä määrin raportointi- ja avoimuusvelvoitteita on noudatettu.

Liitteessä II olevassa 1 kohdan d alakohdassa ja 2 kohdassa vahvistettuun energiainfrastruktuuriluokkaan kuuluvien älykkäisiin sähköverkkoihin ja älykkäisiin kaasuverkkoihin liittyvien hankkeiden osalta on asetettava paremmuusjärjestykseen hankkeet, jotka vaikuttavat kahteen samaan jäsenvaltioon, ja otettava asianmukaisesti huomioon myös hankkeen vaikutuspiiriin kuuluvien käyttäjien määrä, vuotuinen energiankulutus sekä sellaisista energiavaroista peräisin olevan tuotannon osuus näiden käyttäjien kattamalla alueella, joita ei voida säätää kysynnän mukaan.

5 artikla

Toteutus ja seuranta

1. Hankkeen toteuttajien on laadittava [] **unionin luettelon** hankkeiden toteuttamissuunnitelma, johon sisältyy aikataulu kutakin seuraavaa varten:
 - a) toteutettavuus- ja suunnittelututkimukset, joissa tarkastellaan myös ilmastonmuutokseen sopeutumista, ympäristölainsäädännön noudattamista sekä yhdenmukaisuutta "ei merkittävää haittaa" -periaatteen kanssa [];
 - b) kansallisen sääntelyviranomaisen tai muun asianomaisen viranomaisen hyväksyntä;
 - c) rakentaminen ja käyttöönotto;
 - d) 10 artiklan 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettu lupamenettelyn aikataulu.
2. Siirtoverkonhaltijoiden, **jakeluverkonhaltijoiden** [] ja muiden verkonhaltijoiden on tehtävä yhteistyötä alueellaan sijaitsevien yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämisen helpottamiseksi.
3. ACERin ja asianomaisten ryhmien on seurattava yhteistä etua koskevien hankkeiden toteuttamisessa saavutettua edistystä ja tarvittaessa annettava suosituksia niiden toteuttamisen helpottamiseksi. Ryhmät voivat pyytää, että lisätietoja toimitetaan 4, 5 ja 6 kohdan mukaisesti, järjestää kokouksia asianomaisten osapuolten kanssa ja kehottaa komissiota varmentamaan annetut tiedot paikan päällä.

4. Hankkeiden toteuttajien on annettava vuosikertomus kustakin liitteessä II olevissa 1–[] 5 kohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvasta hankkeesta 8 artiklassa tarkoitetulle toimivaltaiselle viranomaiselle viimeistään kunkin vuoden joulukuun 31 päivänä sen vuoden jälkeen, jona yhteistä etua koskeva hanke on sisällytetty unionin luetteloon 3 artiklan nojalla.
- Kertomuksessa on oltava yksityiskohtaiset tiedot seuraavista seikoista:
- a) hankkeen kehittämisessä, rakentamisessa ja käyttöönotossa saavutettu edistys erityisesti lupa- ja kuulemismenettelyiden osalta, ympäristölainsäädännön noudattaminen ja yhdenmukaisuus "ei merkittävää haittaa" -periaatteen kanssa, sekä suoritettut ilmastomuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet;
 - b) tarvittaessa viivästykset suhteessa toteuttamissuunnitelmaan, tällaisten viivästysten syyt ja tiedot muista ilmenneistä vaikeuksista;
 - c) tarvittaessa tarkistettu suunnitelma viivästysten ratkaisemiseksi.
5. Jäljempänä 8 artiklassa tarkoitettujen toimivaltaisten viranomaisten on toimitettava [] **viimeistään [] kunkin vuoden helmikuun loppuun mennessä sen vuoden jälkeen, jona hankkeen toteuttajan on annettava tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettu kertomus,** asianomaiselle ryhmälle tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitettu kertomus täydennettynä tiedoilla alueellaan sijaitsevien yhteistä etua koskevien hankkeiden edistymisestä ja tarvittaessa niiden toteuttamisessa lupamenettelyiden osalta tapahtuneista viivästyksistä sekä tällaisten viivästysten syistä. Toimivaltaisten viranomaisten kertomukseen lisäämät tiedot on merkittävä selvästi ja esitettävä niin, ettei hankkeen toteuttajien laatimaa tekstiä muuteta.
6. Viimeistään sellaisen vuoden huhtikuun 30 päivänä, jolloin uusi unionin luettelo olisi hyväksyttävä, ACERin on toimitettava ryhmille kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvista yhteistä etua koskevista hankkeista yhteenvetokertomus, jossa arvioidaan saavutettua edistystä ja annetaan tarvittaessa suosituksia viivästysten ja ilmenneiden ongelmien ratkaisemiseksi. Asetuksen (EU) 2019/942 5 artiklan mukaisesti yhteenvetokertomuksessa on arvioitava myös unionin laajuisten verkon kehittämissuunnitelmien täytäntöönpanon johdonmukaisuutta suhteessa energiainfrastruktuurien ensisijaisiin käytäviin ja alueisiin.

7. Jos yhteistä etua koskevan hankkeen käyttöönotto viivästyy toteuttamissuunnitelmaan verrattuna sellaisista muista kuin pakottavista syistä, joihin hankkeen toteuttaja ei voi vaikuttaa, sovelletaan seuraavia toimenpiteitä:
- a) siltä osin kuin direktiivin (EU) 2019/944 51 artiklan 7 kohdan a, b tai c alakohdassa ja direktiivin 2009/73/EY 22 artiklan 7 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä sovelletaan kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti, kansallisten sääntelyviranomaisten on varmistettava, että investointi toteutetaan;
 - b) tapauksissa, joissa a alakohdan mukaisia kansallisten sääntelyviranomaisten toimenpiteitä ei sovelleta, hankkeen toteuttajan on valittava kolmas osapuoli rahoittamaan tai rakentamaan hanke kokonaan tai osittain. Hankkeen toteuttajan on tehtävä näin, ennen kuin viivästys toteuttamissuunnitelman mukaiseen käyttöönottopäivään verrattuna on yli kaksi vuotta;
 - c) tapauksissa, joissa kolmatta osapuolta ei valita b alakohdan mukaisesti, jäsenvaltio tai, kun jäsenvaltio on niin säätänyt, kansallinen sääntelyviranomainen voi kahden kuukauden kuluessa b alakohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä nimetä kolmannen osapuolen rahoittamaan tai rakentamaan hankkeen, ja hankkeen toteuttajan on hyväksyttävä tämä;
 - d) tapauksissa, joissa viivästys toteuttamissuunnitelman mukaiseen käyttöönottopäivään verrattuna on yli kaksi vuotta ja kaksi kuukautta, komissio voi asianomaisten jäsenvaltioiden hyväksynnän saatuaan ja niiden tehdessä kaikilta osin yhteistyötä julkaista kaikille sellaisille kolmansille osapuolille, joista voi tulla hankkeen toteuttajia, avoimen ehdotuspyynnön hankkeen toteuttamiseksi sovitun aikataulun mukaisesti;
 - e) sovellettaessa c tai d alakohtaa verkonhaltijan, jonka alueella investointi sijaitsee, on annettava toteuttaville verkonhaltijoille tai sijoittajille tai kolmannelle osapuolelle kaikki investoinnin toteuttamisessa tarvittavat tiedot, liitettävä uudet rakenteet siirtoverkkoon **tai tarvittaessa jakeluverkkoon** ja tehtävä yleensäkin parhaansa helpottaakseen investoinnin toteuttamista sekä yhteistä etua koskevan hankkeen turvallista, luotettavaa ja tehokasta toimintaa ja ylläpitoa.

8. Yhteistä etua koskeva hanke voidaan poistaa unionin luettelosta 3 artiklan 4 kohdan mukaista menettelyä noudattaen, jos sen sisällyttäminen kyseiseen luetteloon perustui väärin tietoihin, joilla oli ratkaiseva vaikutus kyseiseen sisällyttämiseen, tai jos hanke ei ole unionin oikeuden mukainen.
9. Hankkeet, jotka eivät enää ole unionin luettelossa, menettävät kaikki tästä asetuksesta johtuvat yhteistä etua koskevan hankkeen asemaan liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

[]

10. Tämä artikla ei vaikuta sellaiseen yhteistä etua koskevalle hankkeelle myönnettyyn unionin rahoitustukeen, joka on myönnetty ennen hankkeen poistamista unionin luettelosta.

6 artikla

Eurooppalaiset koordinaattorit

1. Kun yhteistä etua koskevassa hankkeessa ilmenee huomattavia toteuttamisvaikeuksia, komissio voi asianomaisten jäsenvaltioiden suostumuksella nimetä eurooppalaisen koordinaattorin enintään yhden vuoden kaudeksi, joka voidaan uusia kahdesti.
2. Eurooppalaisen koordinaattorin on
 - a) edistettävä hankkeita, joita varten hänet on nimetty eurooppalaiseksi koordinaattoriksi, sekä rajatylittävää vuoropuhelua hankkeen toteuttajien ja kaikkien asianomaisten sidosryhmien välillä;
 - b) avustettava tarpeen mukaan kaikkia osapuolia asianomaisten sidosryhmien kuulemisessa ja tarvittavien lupien saamisessa hankkeille;
 - c) tarvittaessa annettava hankkeen toteuttajille neuvoja hankkeen rahoituksesta;

- d) varmistettava, että asianomaiset jäsenvaltiot antavat asianmukaista tukea ja strategista ohjausta hankkeiden valmistelua ja toteutusta varten;
 - e) annettava komissiolle vuosittain ja tarvittaessa toimeksiantonsa päättyessä kertomus hankkeiden edistymisestä sekä kaikista vaikeuksista ja esteistä, jotka voivat merkittävästi viivästyttää hankkeiden käyttöönottopäivää. Komissio toimittaa kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaisille ryhmille.
- 3. Eurooppalainen koordinaattori valitaan sen perusteella, miten paljon kokemusta hänellä on erityistehtävistä, jotka hänelle annetaan kyseessä olevien hankkeiden osalta.
 - 4. Eurooppalaisen koordinaattorin nimeämispäätöksessä esitetään tehtävänmääritys, johon sisältyvät toimeksiannon kesto, erityistehtävät ja niihin liittyvät määräajat sekä noudatettavat menetelmät. Koordinointitoimien on oltava oikeassa suhteessa hankkeiden monimutkaisuuteen ja arvioituihin kustannuksiin.
 - 5. Asianomaisten jäsenvaltioiden on toimittava kaikilta osin yhteistyössä eurooppalaisen koordinaattorin kanssa hänen toteuttaessaan 2 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tehtäviään.

III LUKU

LUPIEN MYÖNTÄMINEN JA YLEISÖN OSALLISTUMINEN

7 artikla

Unionin luettelon hankkeiden ensisijainen asema []

1. Unionin luettelon hyväksymisellä vahvistetaan lupamenettelyssä annettavia päätöksiä varten kyseisten hankkeiden olevan välttämättömiä energiapolitiikan kannalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta hankkeen täsmällistä sijaintia, reititystä tai teknologiaa. **Tätä kohtaa ei sovelleta kilpaileviin hankkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kehitystasoa hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.**
2. Yhteistä etua koskeviin hankkeisiin liittyvien hakemusasiakirjojen tehokkaan hallinnollisen käsittelyn varmistamiseksi hankkeen toteuttajien ja kaikkien asianomaisten viranomaisten on varmistettava, että näiden asiakirjojen käsittely tapahtuu niin nopeasti kuin mahdollista **kansallisen lainsäädännön ja unionin oikeuden mukaisesti.**
3. Yhteistä etua koskevat hankkeet on asetettava korkeimpaan mahdolliseen asemaan kansallisessa tärkeysjärjestyksessä, mikäli tällainen asema on olemassa kansallisessa oikeudessa, ja niitä on käsiteltävä asianmukaisesti lupamenettelyissä ja, jos kansallisessa oikeudessa niin säädetään, alueidenkäytön suunnittelussa, mukaan lukien ympäristöarviointimenettelyt, siinä määrin kuin tällaisesta käsittelystä säädetään vastaavan tyyppisiin energiainfrastruktuureihin sovellettavassa kansallisessa oikeudessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta unionin oikeudesta johtuvien velvollisuuksien soveltamista.
4. Kaikki riitojenratkaisumenettelyt, kantelut, muutoksenhaut ja oikeussuojakeinot, jotka liittyvät yhteistä etua koskeviin hankkeisiin kansallisissa tuomioistuimissa tai paneeleissa, mukaan lukien sovittelut tai välimiesmenettelyt, jos sellaisista on säädetty kansallisessa oikeudessa, on katsottava kiireellisiksi **jos ja siinä määrin kuin kansallisessa lainsäädännössä säädetään tällaisista kiireellisistä menettelyistä. []**

5. Jäsenvaltioiden on arvioitava yhteistä etua koskevien hankkeiden ympäristöarviointimenettelyjen järjeistämistä komission antama ohjeistus asianmukaisesti huomioon ottaen, mitkä lainsäädäntötoimenpiteet ja muut kuin lainsäädäntötoimenpiteet ovat tarpeen ympäristöarviointimenettelyjen järjeistämiseksi ja niiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi, ja ilmoitettava komissiolle arvioinnin tulos.
6. Jäsenvaltioiden on viimeistään [1 päivänä syyskuuta 2022] toteutettava sellaiset muut kuin lainsäädäntötoimenpiteet, jotka ne ovat yksilöineet 5 kohdan mukaisesti.
7. Jäsenvaltioiden on viimeistään [1 päivänä tammikuuta 2023] toteutettava sellaiset lainsäädäntötoimenpiteet, jotka ne ovat yksilöineet 5 kohdan mukaisesti. Kyseiset toimenpiteet eivät rajoita unionin oikeudesta johtuvien velvollisuuksien soveltamista.
8. **Direktiivin 92/43/ETY 6 artiklan 4 kohdan ja direktiivin 2000/60/EY 4 artiklan 7 kohdan mukaisten ympäristövaikutusten osalta yhteistä etua koskevien hankkeiden on katsottava olevan yleisen edun mukaisia energiapolitiikan kannalta ja niiden voidaan katsoa olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia edellyttäen, että kaikki mainituissa direktiiveissä säädetyt edellytykset täyttyvät.**

Jos direktiivin 92/43/ETY mukaisesti tarvitaan komission lausunto, komissio ja tämän asetuksen 9 artiklassa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen varmistavat, että hankkeeseen liittyvää erittäin tärkeää yleistä etua koskeva päätös tehdään tämän asetuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaisessa määräajassa. **Tätä kohtaa ei sovelleta kilpaileviin hankkeisiin tai hankkeisiin, jotka eivät ole saavuttaneet riittävää kehitystasoa hankekohtaisen kustannus-hyötyanalyysin esittämiseksi liitteessä III olevan 2 jakson 1 kohdan c alakohdan mukaisesti.**

Lupamenettelyn järjestäminen

1. Kunkin jäsenvaltion on viimeistään [1 päivänä tammikuuta 2022] saatettava ajan tasalle sellaisen kansallisen toimivaltaisen viranomaisen nimitys, joka on vastuussa yhteistä etua koskevien hankkeiden lupamenettelyn helpottamisesta ja koordinoinnista.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun toimivaltaisen viranomaisen vastuu ja/tai siihen liittyvät tehtävät voidaan siirtää toiselle viranomaiselle tai ne voi hoitaa kyseinen toinen viranomainen tietyn yhteistä etua koskevan hankkeen tai tietyn yhteistä etua koskevien hankkeiden luokan osalta edellyttäen, että
 - a) toimivaltainen viranomainen ilmoittaa siirrosta komissiolle ja joko toimivaltainen viranomainen tai hankkeen toteuttaja julkaisee tätä koskevat tiedot 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla verkkosivustolla;
 - b) vain yksi viranomainen on vastuussa tietystä yhteistä etua koskevasta hankkeesta, toimii hankkeen toteuttajan ainoana yhteyspisteenä kattavaa päätöstä koskevassa menettelyssä tietystä yhteistä etua koskevasta hankkeesta ja koordinoi kaikkien asiaankuuluvien asiakirjojen ja tietojen toimittamista.

Toimivaltainen viranomainen voi säilyttää itsellään vastuun määräaikojen vahvistamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklassa asetettujen määräaikojen soveltamista.

3. Toimivaltaisen viranomaisen on helpotettava **2 artiklan 2 kohdassa määritellyn** kattavan päätöksen antamista, sanotun kuitenkin rajoittamatta asiaa koskevien **kansallisen** lainsäädännön ja kansainvälisen ja unionin oikeuden vaatimusten soveltamista. [] Kattava päätös annetaan 10 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa määräajassa ja noudattaen jotakin seuraavista järjestelmistä:
 - a) Kokonaisval- : Toimivaltainen viranomainen antaa kattavan päätöksen, ja se on
tainen ainoa lakisääteisestä luvanmyöntämismenettelystä seuraava
järjestelmä oikeudellisesti sitova päätös. Jos hankkeeseen liittyy muita
viranomaisia, ne voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti
antaa menettelyn yhteydessä lausuntonsa, joka toimivaltaisen
viranomaisen on otettava huomioon.

- b) Koordinoitu järjestelmä : Kattavaan päätökseen sisältyy useita eri asianomaisten viranomaisten antamia yksittäisiä oikeudellisesti sitovia päätöksiä, joita toimivaltaisen viranomaisen on koordinoitava. Toimivaltainen viranomainen voi perustaa työryhmän, jossa ovat edustettuina kaikki asianomaiset viranomaiset, laatiakseen 10 artiklan 5 kohdan [] b alakohdassa tarkoitetun lupamenettelyn aikataulun sekä seurataksaan ja koordinoidakseen sen täytäntöönpanoa. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa kansallisen lainsäädännön mukaisesti muita asianomaisia viranomaisia kuullen vahvistettava tapauskohtaisesti kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan mukaisesti asetettujen määräaikojen soveltamista. Toimivaltainen viranomainen voi tehdä yksittäisen päätöksen toisen asianomaisen kansallisen viranomaisen puolesta, jos mainittu viranomainen ei ole antanut päätöstään asetetussa määräajassa eikä viivästykselle ole riittäviä perusteita, tai mikäli kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään ja siinä määrin kuin tämä on sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa, toimivaltainen viranomainen voi katsoa, että toinen asianomainen kansallinen viranomainen on joko hyväksynyt tai hylännyt hankkeen, jos mainittu viranomainen ei ole antanut päätöstään määräajassa. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään, toimivaltainen viranomainen voi jättää ottamatta huomioon toisen asianomaisen kansallisen viranomaisen yksittäisen päätöksen, jos se katsoo, ettei kyseinen kansallinen viranomainen ole esittänyt riittävää näyttöä päätöksen perusteluiksi, ja toimivaltaisen viranomaisen on tällöin varmistettava, että asiaa koskevia kansainvälisen ja unionin oikeuden vaatimuksia noudatetaan, ja perusteltava päätöksensä asianmukaisesti.

- c) Yhteistyöhön : Toimivaltainen viranomainen koordinoi kattavan päätöksen perustuva antamista. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa järjestelmä kansallisen lainsäädännön mukaisesti muita asianomaisia viranomaisia kuullen vahvistettava tapauskohtaisesti kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa yksittäiset päätökset on annettava, sanotun kuitenkin rajoittamatta 10 artiklan mukaisesti asetettujen määräaikojen soveltamista. Sen on seurattava, että asianomaiset viranomaiset noudattavat määräaikoja.

Jäsenvaltiot voivat tapauksen mukaan käyttää vaihtoehtoisia järjestelmiä kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jos kyseinen järjestelmä edistää kattavan päätöksen tehokkaampaa ja oikea-aikaisempaa antamista. Jäsenvaltioiden on esitettävä komissiolle kyseistä vaihtoehtoa koskevat perustelut.

Asianomaisten viranomaisten toimivalta voidaan joko ottaa osaksi 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti nimetyn kansallisen toimivaltaisen viranomaisen toimivaltaa, tai ne voivat tietyssä määrin säilyttää riippumattoman toimivaltansa jäsenvaltion tämän kohdan mukaisesti valitsemaa lupajärjestelmää noudattaen helpottaakseen kattavan päätöksen antamista ja tehdäkseen sen mukaisesti yhteistyötä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen kanssa.

Jos asianomainen viranomainen ei oleta yksittäisen päätöksen valmistuvan määräajassa, kyseisen viranomaisen on ilmoitettava asiasta toimivaltaiselle viranomaiselle viipymättä ja perusteltava viivästys asianmukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on tämän jälkeen asetettava uusi määräaika, jonka kuluessa kyseinen yksittäinen päätös on annettava, noudattaen 10 artiklan mukaisia yleisiä määräaikoja.

Jäsenvaltiot voivat suunnittelu- ja lupamenettelyjen kansallisten erityispiirteiden huomioon ottamiseksi valita jonkin ensimmäisen alakohdan a, b ja c alakohdassa tarkoitettua kolmesta järjestelmästä helpottaakseen ja koordinoidakseen menettelyjään, ja niiden on otettava käyttöön kaikkein tehokkain järjestelmä. Mikäli jäsenvaltio valitsee yhteistyöhön perustuvan järjestelmän, sen on ilmoitettava komissiolle päätöksensä perustelut.

4. Jäsenvaltiot voivat soveltaa eri järjestelmiä, joista säädetään 3 kohdassa, maalla ja merellä toteutettaviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin.
5. Kun yhteistä etua koskeva hanke edellyttää päätösten tekemistä kahdessa tai useammassa jäsenvaltiossa, asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen tehokkaan ja toimivan keskinäisen yhteistyön **ja viestinnän** [], myös 10 artiklan 5 kohdassa tarkoitettut vaiheet. Jäsenvaltioiden on pyrittävä sopimaan yhteisistä menettelyistä, etenkin ympäristövaikutusten arvioinnissa.

[]

9 artikla

Avoimuus ja yleisön osallistuminen

1. Jäsenvaltion tai toimivaltaisen viranomaisen on viimeistään [1 päivänä toukokuuta 2023] **tarvittaessa** yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa julkaistava yhteistä etua koskeviin hankkeisiin sovellettavaa lupamenettelyä käsittelevä päivitetty käsikirja, joka sisältää vähintään liitteessä VI olevassa 1 kohdassa määritellyt tiedot. Käsikirja ei ole oikeudellisesti sitova, mutta siinä voidaan viitata asiaankuuluviin säännöksiin tai lainata niitä. Kansallisten toimivaltaisten viranomaisten **voivat tarvittaessa** [] koordinoida omien lupamenettelyä käsittelevien käsikirjojensa laadintaa naapurimaiden kanssa ja pyrkiä löytämään niiden kanssa synergioita.
2. Kaikkien lupamenettelyyn osallistuvien osapuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa 3 kohdan mukaisia yleisön osallistumisen periaatteita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta ympäristölainsäädännön, Århusin ja Espoon yleissopimusten ja asiaa koskevan unionin oikeuden vaatimusten soveltamista.

3. Hankkeen toteuttajan on laadittava yleisön osallistumista koskeva toimintamalli ja esitettävä se toimivaltaiselle viranomaiselle kolmen kuukauden ohjeellisen ajanjakson kuluessa 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesta lupamenettelyn alkamisajankohdasta 1 kohdassa tarkoitettussa käsikirjassa kuvattua menettelyä noudattaen ja liitteessä VI vahvistettujen ohjeiden mukaisesti. Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä yleisön osallistumista koskeva toimintamalli tai pyydettyä siihen muutoksia kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Toimivaltaisen viranomaisen on tällöin otettava huomioon kaikki ennen lupamenettelyn aloittamista toteutetut yleisön osallistumisen ja julkisen kuulemisen muodot, siltä osin kuin tällaisessa yleisön osallistumisessa ja julkisessa kuulemisessä on noudatettu tämän artiklan vaatimuksia.

Jos hankkeen toteuttaja aikoo tehdä hyväksytyyn toimintamalliin merkittäviä muutoksia, sen on ilmoitettava asiasta toimivaltaiselle viranomaiselle. Toimivaltainen viranomainen voi tässä tapauksessa pyytää muutoksia.

4. Ellei saman- tai ylempitasoisessa kansallisessa lainsäädännössä tätä edellytetä, hankkeen toteuttajan tai, mikäli kansallisessa lainsäädännössä niin edellytetään, toimivaltaisen viranomaisen on järjestettävä vähintään yksi julkinen kuuleminen ennen lopullisten ja kattavien hakemusasiakirjojen jättämistä toimivaltaiselle viranomaiselle 10 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Tämä julkinen kuuleminen ei vaikuta mahdollisiin julkisiin kuulemisiin, jotka toteutetaan direktiivin 2011/92/EU 6 artiklan 2 kohdan mukaisen lupahakemuksen jättämisen jälkeen. Julkisessa kuulemisessa liitteessä VI olevan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetuille sidosryhmille on tiedotettava hankkeesta varhaisessa vaiheessa ja autettava määrittelemään sopivin sijoituspaikka tai reitti, myös **kaikkien** hankkeeseen liittyvien **unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön** näkökohtien nojalla merkityksellisten vaikutusten [] kannalta, sekä hakemusasiakirjoissa käsiteltävät asiaan liittyvät kysymykset. Julkisen kuulemisen on täytettävä liitteessä VI olevassa 5 kohdassa vahvistetut vähimmäisvaatimukset. Hankkeen toteuttajan on julkaistava tämän artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla verkkosivustolla kertomus, jossa selvitetään, miten julkisissa kuulemisissa esitetyt näkemykset on otettu huomioon, osoittamalla hankkeen sijaintipaikassa, reitityksessä ja suunnittelussa tehdyt muutokset tai perustelemalla, miksi tällaisia näkemyksiä ei ole otettu huomioon, **sanotun kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden menettely- ja avoimuussääntöjä.**

Hankkeen toteuttajan on laadittava yhteenvetokertomus toimista, jotka liittyvät yleisön osallistumiseen ennen hakemusasiasiakirjojen jättämistä, mukaan lukien toimet, jotka on toteutettu ennen lupamenettelyn aloittamista.

Hankkeen toteuttajan on toimitettava ensimmäisessä ja toisessa alakohdassa tarkoitettut kertomukset yhdessä hakemusasiasiakirjojen kanssa toimivaltaiselle viranomaiselle. Kertomusten tulokset on otettava asianmukaisesti huomioon kattavassa päätöksessä.

5. Rajatylittävissä hankkeissa, joissa on osallisena kaksi tai useampia jäsenvaltioita, on järjestettävä 4 kohdan mukainen julkinen kuuleminen kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa enintään kahden kuukauden kuluessa päivästä, jona ensimmäinen julkinen kuuleminen aloitettiin.
6. Niissä hankkeissa, joilla todennäköisesti on yhdessä tai useammassa naapurijäsenvaltiossa merkittäviä rajatylittäviä vaikutuksia, joihin sovelletaan direktiivin 2011/92/EU 7 artiklaa ja Espoon yleissopimusta, asiaa koskevat tiedot on asetettava kyseisten naapurijäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten saataville. Kyseisten naapurijäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava tarvittaessa ilmoitusmenettelyssä, haluavatko ne tai muut asianomaiset viranomaiset osallistua asiaa koskeviin julkisiin kuulemismenettelyihin.
7. Hankkeen toteuttajan on perustettava yhteistä etua koskevalle hankkeelle erityinen verkkosivusto, jolla julkaistaan hanketta koskevia tietoja, jolta on linkki komission verkkosivustolle ja 22 artiklassa tarkoitettulle avoimuusfoorumille ja jonka on täytettävä liitteessä VI olevassa 6 kohdassa esitetyt vaatimukset, ja päivitettävä sitä säännöllisesti. Kaupallisesti arkaluonteiset tiedot on käsiteltävä luottamuksellisina.

Hankkeen toteuttajien on lisäksi julkaistava asiaa koskevia tietoja käyttäen muita asianmukaisia tiedotuskanavia, jotka ovat yleisön saatavilla.

Lupamenettelyn kesto ja täytäntöönpano

1. Lupamenettely koostuu seuraavista kahdesta menettelystä:
 - a) hakemusta edeltävä menettely, joka kattaa ajanjakson lupamenettelyn alkamisesta siihen, kun toimivaltainen viranomainen hyväksyy jätetyt hakemusasialkirjat, toteutetaan kahden vuoden ohjeellisen ajanjakson kuluessa. **Jäsenvaltiot voivat asettaa lyhyemmän määräajan, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Tässä tapauksessa hakemusta edeltävä menettely ei saa ylittää jäsenvaltion asettamaa määräaikaa. Jäsenvaltiot voivat päättää, että hakemusta edeltävä menettely on pienten hankkeiden osalta valinnainen.**

Hakemusta edeltävä menettely sisältää hankkeen toteuttajien tarvittaessa laatimien ympäristöraporttien, mukaan lukien ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien asiakirjojen, valmistelun.

Lupamenettelyn alkamisajankohdan määrittämiseksi hankkeen toteuttajien on ilmoitettava hankkeesta kirjallisesti asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ja liitettävä ilmoitukseen kohtuullisen yksityiskohtainen kuvaus hankkeesta. Toimivaltaisen viranomaisen on viimeistään kolmen kuukauden kuluttua ilmoituksen vastaanottamisesta vahvistettava ilmoitus vastaanotetuksi tai, jos se ei katso hankkeen olevan riittävän kypsä lupamenettelyyn, hylättävä se kirjallisesti, myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta. Toimivaltaisen viranomaisen on perusteltava ilmoituksen hylkääminen myös muiden asianomaisten viranomaisten puolesta. Toimivaltaisen viranomaisen antaman vastaanottoilmoituksen allekirjoituspäivä on lupamenettelyn alkamispäivä. Jos hanke koskee kahta tai useampaa jäsenvaltiota, lupamenettelyn alkamispäivä on päivä, jona asianomainen toimivaltainen viranomainen hyväksyy viimeisen ilmoituksen.

Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että lupien myöntämistä nopeutetaan tämän luvun mukaisesti kunkin yhteistä etua koskevien hankkeiden luokan osalta. Tätä varten toimivaltaisten viranomaisten on mukautettava lupamenettelyn alkamista sekä toimitettujen hakemusasiasiakirjojen hyväksymistä koskevia vaatimuksiaan siten, että ne soveltuvat hankkeisiin [], joissa hankkeen luonteen, **laajuuden tai kansallisen lainsäädännön mukaista ympäristöarviointia koskevan vaatimuksen puuttumisen** [] vuoksi saatetaan tarvita vähemmän lupia ja hyväksyntöjä, jotta hanke saadaan rakennusvalmiuteen, eivätkä ne siten välttämättä edellytä **9 artiklassa ja 10 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua** hakemusta edeltävää menettelyä. []

- b) lakisääteinen luvanmyöntämismenettely, joka kattaa ajanjakson jätettyjen hakemusasiasiakirjojen hyväksymispäivästä kattavan päätöksen tekemiseen asti, saa kestää enintään vuoden ja kuusi kuukautta. Jäsenvaltiot voivat asettaa lyhyemmän määräajan, jos se katsotaan tarpeelliseksi. **Tässä tapauksessa luvanmyöntämismenettely ei saa ylittää jäsenvaltion asettamaa määräaikaa.**

2. Toimivaltaisen viranomaisen on varmistettava, että edellä 1 kohdassa tarkoitettujen kahden menettelyn yhteenlaskettu kesto on enintään kolme vuotta ja kuusi kuukautta **tai jäsenvaltioiden asettama lyhyempi aika.** Jos toimivaltainen viranomainen kuitenkin katsoo, että jompaakumpaa tai kumpaakaan lupamenettelyn kahdesta menettelystä ei saada päätökseen 1 kohdan mukaisissa määräajoissa, se voi ennen määräaikojen päättymistä ja tapauskohtaisesti jatkaa jompaakumpaa tai kumpaakin määräajoista. **Toimivaltaisen viranomaisen olisi periaatteessa pidennettävä määräaikoja yhteensä enintään yhdeksällä kuukaudella kummankin menettelyn osalta [].**

Kun määräaikaa pidennetään [], toimivaltaisen viranomaisen on tällöin ilmoitettava asiasta asianomaiselle ryhmälle ja esitettävä sille toimenpiteet, jotka on toteutettu tai toteutetaan, jotta lupamenettely saadaan päätökseen mahdollisimman vähäisellä viiveellä. Ryhmä voi pyytää, että toimivaltainen viranomainen [] raportoi säännöllisesti tässä asiassa saavutetusta edistymisestä.

3. Toimivaltaisten viranomaisten on otettava lupamenettelyssä huomioon kaikki tietyn yhteistä etua koskevan hankkeen osalta ennen tämän artiklan mukaisen lupamenettelyn käynnistymistä laaditut pätevät tutkimukset ja myönnettyt luvat, eikä niitä tarvitse esittää uudestaan **edellyttäen, että niitä pidetään voimassa olevina kansallisessa lainsäädännössä.**
4. Jäsenvaltioissa, joissa reitityksen tai sijainnin määrittäminen, joka toteutetaan yksinomaan nimenomaisesti suunniteltua hanketta varten, mukaan lukien tiettyjen verkkoinfrastruktuureita palvelevien käytävien suunnittelu, ei voida sisällyttää kattavaa päätöstä koskevaan menettelyyn, vastaava päätös on tehtävä erillisen kuuden kuukauden ajanjakson kuluessa alkaen päivästä, jona hankkeen toteuttaja jättää lopulliset ja kattavat hakemusasiakirjat.

Edellä 2 kohdan **kolmannessa virkkeessä** tarkoitettu määräajan pidennys lyhennetään tällöin kuuteen kuukauteen myös tässä kohdassa tarkoitetussa menettelyssä. **Edellä 2 kohdan neljännessä ja viidennessä virkkeessä tarkoitettua määräajan pidennystä voidaan myös soveltaa vastaavasti sen jälkeen kun tässä kohdassa mainittu menettely on toteutettu.**

5. Hakemusta edeltävä menettely käsittää seuraavat toimet:
- a) toimivaltaisen viranomaisen on **viimeistään 12 kuukauden kuluttua** 1 kohdan a alakohdan mukaisesta ilmoituksesta [] määritettävä liitteessä VI olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun tarkistuslistan perusteella ja tiiviissä yhteistyössä muiden asianomaisten viranomaisten kanssa ja tarvittaessa hankkeen toteuttajan ehdotuksen perusteella niiden kertomusten ja asiakirjojen kattavuus ja niiden tietojen yksityiskohtaisuus, jotka hankkeen toteuttajan on toimitettava osana hakemusasiakirjoja kattavan päätöksen hakemiseksi;
 - b) toimivaltaisen viranomaisen on tiiviissä yhteistyössä hankkeen toteuttajan ja muiden asianomaisten viranomaisten kanssa ja ottaen huomioon a alakohdan mukaisesti toteutettujen toimien tulokset määriteltävä lupamenettelyn yksityiskohtainen aikataulu liitteessä VI olevassa 2 kohdassa vahvistettujen ohjeiden mukaisesti;

[]

c) toimivaltaisen viranomaisen on hakemusasiakirjojen luonnoksen vastaanotettuaan tarvittaessa omasta puolestaan tai muiden asianomaisten viranomaisten puolesta pyydettyä hankkeen toteuttajaa toimittamaan a alakohdassa tarkoitettuihin pyydettyihin seikkoihin liittyvät puuttuvat tiedot. Toimivaltaisen viranomaisen on hyväksyttävä hakemus tarkastelua varten kirjallisesti **tai digitaalisilla alustoilla** kolmen kuukauden kuluessa puuttuvien tietojen toimittamisesta. Lisätietoja voidaan pyytää vain siinä tapauksessa, että se on perusteltua muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

6. Hankkeen toteuttajan on varmistettava, että hakemusasiakirjat ovat täydelliset ja riittävät, ja pyydettyä tästä toimivaltaisen viranomaisen lausuntoa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hakemusta edeltävää menettelyä. Hankkeen toteuttajan on toimittava yhteistyössä toimivaltaisen viranomaisen kanssa määräaikojen noudattamiseksi [].

[]

7. Tässä artiklassa vahvistetut määräajat eivät rajoita kansainvälisestä ja unionin oikeudesta johtuvien velvollisuuksien soveltamista eivätkä hallinnollisten muutoksenhakumenettelyjen ja tuomioistuimessa toteutettavien oikeussuojakeinojen soveltamista.

IV LUKU

MONIALAINEN INFRASTRUKTUURISUUNNITTELU

11 artikla

Energiajärjestelmän laajuinen kustannus-hyötyanalyysi

1. Sähkön siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston, jäljempänä 'Sähkö-ENTSO', ja kaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisen verkoston, jäljempänä 'Kaasu-ENTSO', on viimeistään [16 päivänä marraskuuta 2022] julkaistava ja toimitettava jäsenvaltioille, komissiolle ja ACERille **luonnokset** menetelmiksi, mukaan lukien verkko- ja markkinamallinnus, joita ne käyttävät yhdenmukaistetussa energiajärjestelmän laajuisessa kustannus-hyötyanalyysissä, joka tehdään unionin tasolla liitteessä II olevan 1 kohdan a, [], c ja e alakohdassa ja 3 kohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvista yhteistä etua koskevista hankkeista **ja keskinäistä etua koskevista hankkeista. []**

Menetelmiä on sovellettava kaikkien niiden myöhempien unionin laajusten kymmenvuotisten verkonkehittämissuunnitelmien laatimiseen, jotka Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO laativat asetuksen (EY) N:o 715/2009 8 artiklan ja asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan mukaisesti. Menetelmät on laadittava liitteessä V vahvistettujen periaatteiden mukaisesti, ja niiden on oltava liitteessä IV vahvistettujen sääntöjen ja indikaattoreiden mukaisia. **Niitä muutetaan 8 kohdassa tarkoitetun energiamarkkina- ja -verkkomallin esittämisen jälkeen.**

Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on ennen menetelmiensä toimittamista kuultava laajasti vähintään kaikkia asianomaisia sidosryhmiä edustavia organisaatioita, mukaan lukien unionin jakeluverkonhaltijoiden elin, jäljempänä 'EU DSO -elin', [] ja tarvittaessa kansallisia sääntelyviranomaisia ja muita kansallisia viranomaisia.

2. ACERin on kolmen kuukauden kuluessa menetelmien sekä kuulemismenettelyssä saadun palautteen ja sen huomioimista koskevan kertomuksen vastaanottamisesta annettava lausunto Sähkö-ENTSOlle, Kaasu-ENTSOlle, jäsenvaltioille ja komissiolle sekä julkaistava se ACERin verkkosivustolla.

3. **Kolmen kuukauden kuluessa menetelmien vastaanottamisesta jäsenvaltiot voivat antaa lausuntonsa Sähkö-ENTSOlle ja Kaasu-ENTSOlle ja komissiolle. [] Jäsenvaltioiden kuulemisen helpottamiseksi komissio voi järjestää ryhmien erityisiä kokouksia menetelmäluonnoksien käsittelyä varten.**

[]

4. Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO on enintään kolmen kuukauden kuluessa [] **2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen ACERin ja jäsenvaltioiden lausuntojen** vastaanottamispäivästä mukautettava menetelmiään ottaen asianmukaisesti huomioon ACERin **ja jäsenvaltioiden lausunnot** [] ja toimitettava ne komissiolle **lopullista** hyväksymistä varten. [] **Komissio tekee päätöksensä kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO esittivät menetelmänsä.**

[]

5. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on julkaistava omat menetelmänsä verkkosivustoillaan kahden viikon kuluessa **komission [] [] 4 kohdan mukaisesti** antamasta hyväksynnästä. Niiden on julkaistava vastaavat syöttötiedot ja muut merkitykselliset verkko-, kuormitus- ja markkinatiedot riittävän tarkassa muodossa [] kansallisen lainsäädännön **mukaisia rajoituksia noudattaen** sekä asiaa koskevat luottamuksellisuussopimukset. **Komissio ja ACER varmistavat, että ne itse ja mahdolliset muut osapuolet, jotka tekevät niille analyyskejä vastaanotettujen tietojen pohjalta, käsittelevät vastaanotettuja tietoja luottamuksellisina.**
6. Menetelmät on saatettava ajan tasalle [] säännöllisesti 1–[] 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen. ACER voi tehdä tällaisia ajantasaistuksia ja parannuksia koskevan pyynnön omasta aloitteestaan tai kansallisten sääntelyviranomaisten tai sidosryhmien asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä ja kuultuaan ensin virallisesti kaikkia asianomaisia sidosryhmiä edustavia organisaatioita ja komissiota, **ja toimittaa tällaisen pyynnön komissiolle** asianmukaisine perusteluineen ja aikatauluineen. ACERin on julkaistava kansallisten sääntelyviranomaisten tai sidosryhmien pyynnot sekä kaikki asiaa koskevat muut kuin kaupallisesti arkaluonteiset asiakirjat, joiden perusteella ACER on tehnyt ajantasaistusta tai parannusta koskevan pyynnön.
7. **Liitteessä II oleviin luokkiin 1 b), 1 d), 2), 4) ja 5) kuuluvien yhteistä etua koskevien hankkeiden osalta on laadittava menetelmiä yhdenmukaistettua energiajärjestelmän laajuista kustannus-hyötyanalyysia varten, joka tehdään unionin tasolla. Euroopan komissio jakaa vastuut näiden menetelmien kehittämiseksi, joiden on oltava yhteensopivia Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON kehittämien menetelmien kanssa rahallisten hyötyjen ja kustannusten osalta. ACER edistää kansallisten sääntelyviranomaisten tuella näiden menetelmien yhdenmukaisuutta Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON laatimien menetelmien kanssa. Menetelmiä on kehitettävä avoimesti, mukaan lukien jäsenvaltioiden ja kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien laaja kuuleminen.**

8. ACERin on joka [] **toinen** vuosi vahvistettava ja julkistettava yksikkökohtaisten investointikustannusten vertailua koskevat indikaattorit ja vastaavat vertailuarvot liitteessä II olevissa 1, 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuihin infrastruktuuriluokkiin kuuluvista vertailukelpoisista hankkeista. Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO voivat käyttää kyseisiä vertailuarvoja myöhempiä unionin laajuisia kymmenvuotisia verkonkehittämissuunnitelmia varten tehtävissä kustannus-hyötyanalyysissä. Ensimmäinen näistä indikaattoreista julkaistaan viimeistään [1 päivänä marraskuuta 2022] **siltä osin kuin tietoja on saatavilla luotettavien indikaattorien ja arvojen laskemiseksi. Liitteen II muiden luokkien osalta indikaattorit kehitetään ja julkaistaan viimeistään [1 päivänä marraskuuta 2024]. Säänneltyjen infrastruktuurien omistajien, verkonhaltijoiden ja kolmansina osapuolina olevien hankkeiden toteuttajien on annettava vaaditut tiedot kansallisille sääntelyviranomaisille ja ACERille.**
9. Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on yhdessä esitettävä komissiolle ja ACERille viimeistään [31 päivänä joulukuuta **2024**] yhdenmukainen ja yhteenliitetty energiamarkkina- ja -verkkomalli, johon sisältyvät sähkön, kaasun, [] ja vedyn siirtoinfrastruktuurit sekä varastointi, [] ja elektrolyysilaitteistot, ja joka kattaa energiainfrastruktuurien ensisijaiset käytävät ja alueet ja joka on laadittu liitteessä V vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.
10. Edellä [] 8 kohdassa tarkoitetun yhdenmukaisen ja yhteenliitetyn mallin on katettava vähintään kyseisten alojen keskinäiset yhteydet infrastruktuurien suunnittelun kaikissa vaiheissa, etenkin skenaarioissa, **teknologioissa ja alueellisessa resoluutiassa**, infrastruktuuripuutteiden tunnistamisessa erityisesti rajatylittävän kapasiteetin osalta sekä hankkeiden arvioinnissa.
11. Kun komissio on hyväksynyt [] 8 kohdassa tarkoitetun yhdenmukaisen ja yhteenliitetyn mallin 1–[] 4 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti, malli sisällytetään 1 kohdassa tarkoitettuihin menetelmiin.
12. **Yhteenliitetty malli saatetaan ajan tasalle neljän vuoden välein alkaen sen 10 kohdan mukaisesta hyväksymisestä 8–10 kohdassa kuvatun menettelyn mukaisesti.**

Kymmenvuotisia verkonkehittämissuunnitelmia koskevat skenaariot

1. Kun ACER on toteuttanut laajan kuulemismenettelyn, johon osallistuvat komissio, **jäsenvaltiot** ja vähintään kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä edustavat organisaatiot, mukaan lukien Sähkö-ENTSO, Kaasu-ENTSO ja EU DSO -elin, se julkaisee viimeistään [31 päivänä heinäkuuta 2022] puiteohjeet yhteisille skenaarioille, joita Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO laativat. Puiteohjeita on päivitettävä säännöllisesti tarpeen mukaan, **ja niissä on määriteltävä perusteet skenaarioiden avointa, syrjimätöntä ja luotettavaa laatimista varten ottaen huomioon infrastruktuurien arvioinnin alan parhaat käytännöt.**

Puiteohjeissa on otettava myös huomioon energiasäätöjärjestelmän integroinnin painopisteet, [] energiatehokkuus etusijalle -periaate, ja niillä on varmistettava, että ohjeiden perustana olevat Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON skenaariot ovat kaikilta osin **unionin vuotta 2030 koskevien ilmasto- ja energiatavoitteiden sekä ilmastoneutraaliuden saavuttamista vuoteen 2050 mennessä koskevan tavoitteen** mukaisia [] ja että niissä otetaan huomioon viimeisimmät saatavilla olevat komission skenaariot **niiden saavuttamiseksi sekä tarvittaessa kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat.**

2. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on noudatettava ACERin puiteohjeita, kun ne laativat unionin laajuisissa kymmenvuotisissa verkonkehittämissuunnitelmissa käytettäviä yhteisiä skenaarioita.
3. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on kutsuttava kaikkia asiaankuuluvia sidosryhmiä edustavia organisaatioita, mukaan lukien EU DSO -elin [], osallistumaan skenaarioiden laatimisprosessiin.
4. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on julkaistava yhteisiä skenaarioita koskevan raportin luonnos ja toimitettava se ACERille, **jäsenvaltioille** ja komissiolle lausuntoa varten.

5. ACERin on kolmen kuukauden kuluessa yhteisiä skenaarioita koskevan raportin luonnoksen sekä kuulemismenettelyssä saadun palautteen ja sen huomioimista koskevan kertomuksen vastaanottamisesta annettava lausuntonsa, **mukaan lukien muutoksia koskevat suositukset**, Sähkö-ENTSOlle, Kaasu-ENTSOlle, **jäsenvaltioille** ja komissiolle.
6. Komissio ottaa asianmukaisesti huomioon [] ACERin **ja jäsenvaltioiden** lausunnon ja antaa lausuntonsa Sähkö-ENTSOlle ja Kaasu-ENTSOlle. **Sähköalan koordinoitiryhmä ja kaasualan koordinoitiryhmä voivat tarkastella yhteisiä skenaarioita koskevan raportin luonnosta.**
7. [] Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO on ACERin ja jäsenvaltioiden lausunto asianmukaisesti huomioon ottaen mukautettava yhteisiä skenaarioita koskevaa raporttiaan komission lausunnon mukaisesti ja toimitettava ajantasaistettu raportti komission hyväksyttäväksi.
8. Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO on julkaistava yhteisiä skenaarioita koskeva raporttinsa verkkosivustoillaan kahden viikon kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt raportin 7 kohdan mukaisesti. Niiden on julkaistava vastaavat syöttö- ja tulostiedot riittävän **selkeässä ja** tarkassa muodossa, **jotta kolmas osapuoli voi toisintaa tulokset**, ottaen asianmukaisesti huomioon kansallisen lainsäädännön ja asiaan liittyvät salassapitosopimukset **sekä arkaluonteiset tiedot.**

13 artikla

Infrastruktuuripuutteiden tunnistaminen

1. Sähkö-ENTSO ja Kaasu-ENTSO on joka toinen vuosi julkaistava [] unionin laajuisten kymmenvuotisten verkonkehittämissuunnitelmien puitteissa laaditut infrastruktuuripuutteita koskevat raportit.

Infrastruktuuripuutteita arvioidessaan Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on **perustettava analyysinsa kaikkiin 12 artiklan nojalla laadittuihin skenaarioihin**, noudatettava energiatehokkuus etusijalle -periaatetta ja tarkasteltava ensisijaisesti kaikkia asiaa koskevia [] ratkaisuja, **jotka eivät edellytä uutta infrastruktuuria. Tarkasteltaessa uusia infrastruktuuriratkaisuja infrastruktuuripuutteiden arvioinnissa olisi otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat kustannukset, mukaan lukien verkon vahvistaminen.**

Ennen raporttiansa [] **julkaisemista** Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on järjestettävä laaja kuuleminen, johon osallistuvat kaikki asiaankuuluvat sidosryhmät, mukaan lukien EU DSO -elin, [] ja kaikkien liitteessä I määriteltyihin ensisijaisiin käytäviin kuuluvien jäsenvaltioiden edustajat.

2. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on toimitettava infrastruktuuripuutteita koskevien raporttiansa luonnokset ACERille ja komissiolle **ja jäsenvaltioille** lausuntoa varten.
3. ACERin on kolmen kuukauden kuluessa infrastruktuuripuutteita koskevan raportin sekä kuulemismenettelyssä saadun palautteen ja sen huomioimista koskevan kertomuksen vastaanottamisesta annettava lausuntonsa Sähkö-ENTSOlle tai Kaasu-ENTSOlle ja komissiolle **ja jäsenvaltioille**.
4. Komissio laatii **jäsenvaltioiden kanssa** lausuntonsa 3 kohdassa tarkoitetun ACERin lausunnon huomioon ottaen ja toimittaa sen Sähkö-ENTSOlle tai Kaasu-ENTSOlle.
5. Sähkö-ENTSON ja Kaasu-ENTSON on ACERin lausunto asianmukaisesti huomioon ottaen mukautettava infrastruktuuripuutteita koskevia raporttejaan komission **ja jäsenvaltioiden** lausunnon mukaisesti ennen lopullisten infrastruktuuripuutteita koskevien raporttien julkaisemista.

V LUKU

UUSIUTUVAN ENERGIAN INTEGROINTIA VARTEN MERELLE RAKENNETTAVAT VERKOT

14 artikla

Merellä sijaitsevien verkkojen suunnittelu

1. Jäsenvaltioiden on viimeistään [31 päivänä heinäkuuta 2022] komission tuella liitteessä I olevassa 2 kohdassa vahvistettujen omien merellä sijaitsevien ensisijaisten sähkökäytävien puitteissa ja kunkin alueen erityispiirteet ja kehitys huomioon ottaen [] sovittava tekevänsä yhteistyötä [] kun kyseessä on kullakin merialueella käyttöön otettava merellä tuotettava uusiutuva energia vuoteen 2050 mennessä asettaen tavoitteelle välivaiheet vuosiksi 2030 ja 2040, kun huomioon otetaan jäsenvaltioiden kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat ja uusiutuvan energian tuotantoon kullakin merialueella liittyvät mahdollisuudet. []

Ei-sitova sopimus on tehtävä kirjallisesti kunkin **jäsenvaltioiden []** alueeseen liittyvän merialueen osalta. **Komissio antaa ohjausta kyseiselle työlle alueellisissa ryhmissä. Ei-sitova sopimus ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta kehittää hankkeita aluemerellään ja talousvyöhykkeellään.**

2. Sähkö-ENTSO:n on viimeistään [31 päivänä heinäkuuta 2023] asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, kansallisten sääntelyviranomaisten, **jäsenvaltion tasolla toimivan kansallisen toimivaltaisen viranomaisen** ja komission tuella sekä 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen mukaisesti **sisällytettävä integroitu merellä sijaitseva verkko ja vahvistaminen unionin laajuiseen kymmenvuotiseen verkonkehittämissuunnitelmaan ottaen huomioon ympäristönsuojelu ja muu meren käyttö.** []
3. **Kymmenvuotiseen verkonkehittämissuunnitelmaan sisältyvien integroidun merellä sijaitsevan verkon ja vahvistamisen on varmistettava maalla ja merellä sijaitsevien verkkojen suunnittelun johdonmukainen kehittäminen.**

4. [] Jos jäsenvaltiossa ei ole siirtoverkonhaltijaa, tässä artiklassa olevia viittauksia siirtoverkonhaltijoihin sovelletaan soveltuvin osin jakeluverkonhaltijoihin.

[]

[]

15 artikla

Uusiutuvaa energiaa varten merelle rakennettavien verkkojen rajatylittävä kustannustenjako

1. Komissio kehittää [1 päivään tammikuuta 2024 mennessä] yhdessä jäsenvaltioiden ja asiaankuuluvien siirtoverkonhaltijoiden ja kansallisten sääntelyviranomaisten kanssa [] 14 artiklan 2 kohdassa määritellyn integroidun merellä sijaitsevan verkon kehittämisen [] käyttöönoton kustannus-hyötyanalyysi- ja kustannustenjakomenetelmiä koskevat periaatteet osana [16 artiklan 10 kohdassa] tarkoitettuja ohjeita, **sanotun kuitenkaan rajoittamatta asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan soveltamista.** []
2. Sähkö-ENTSON on [viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2025] [] asianomaisten siirtoverkonhaltijoiden, kansallisten sääntelyviranomaisten ja [] komission tuella esitettävä tulokset **kustannus-hyötyanalyysi- ja kustannustenjakomenetelmien soveltamisesta** ensisijaisiin merellä sijaitseviin sähkökäyttöön.
3. [] Jäsenvaltioiden on [viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2024 ja sen jälkeen kahden vuoden välein] saatettava ajan tasalle 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kirjallinen sopimus ottaen huomioon yhdessä laaditun määritelmän [], joka koskee kullakin merialueella käyttöön otettavaa merellä tuotettavaa uusiutuvaa energiaa vuoteen 2050 mennessä ja tavoitteen välivaiheita vuosiksi 2030 ja 2040 [].
4. [] Sähkö-ENTSON on 3 kohdassa tarkoitettujen kirjallisten sopimusten ajan tasalle saattamisen **jälkeen** päivitettävä [] seuraava unionin kymmenvuotinen **verkonkehittämissuunnitelma** [] sellaisena kuin se esitetään 14 artiklan 2 [] kohdassa.
5. Jos jäsenvaltiossa ei ole siirtoverkonhaltijaa, tässä artiklassa olevia viittauksia siirtoverkonhaltijoihin sovelletaan soveltuvin osin jakeluverkonhaltijoihin.

VI LUKU

SÄÄNTELYKEHYS

16 artikla

Rajatylittäviä vaikutuksia aiheuttavien investointien mahdollistaminen

1. Liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvien yhteistä etua koskevien hankkeiden sekä liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvien yhteistä etua koskevien hankkeiden, silloin kun ne kuuluvat kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan **kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa**, tosiasiallisesti aiheutuneista investointikustannuksista ylläpitokustannuksia lukuun ottamatta vastaavat niiden jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijat tai siirtoinfrastruktuuria koskevien hankkeiden toteuttajat, joille hanke aiheuttaa positiivisen nettovaikutuksen, ja siltä osin kuin näitä kustannuksia ei ole katettu siirtorajoitusmaksuilla tai muilla maksuilla, verkon käyttäjät maksavat ne verkkoon pääsystä kyseisissä jäsenvaltioissa veloittavina tariffeina.
2. Tämän artiklan säännöksiä sovelletaan liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluviin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jos vähintään yksi hankkeen toteuttaja pyytää asianomaisilta kansallisilta viranomaisilta, että säännöksiä sovelletaan hankkeen kustannuksiin. []

Tämän artiklan säännöksiä voidaan soveltaa liitteessä II olevan 1 kohdan **d** alakohdassa ja 2 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluviin hankkeisiin, jos vähintään yksi hankkeen toteuttaja pyytää asianomaisilta kansallisilta viranomaisilta niiden soveltamista.

Jos hankkeella on useita hankkeen toteuttajia, asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on viipymättä pyydettävä kaikkia hankkeen toteuttajia esittämään investointipyyntö yhdessä 3 kohdan mukaisesti.

3. Sellaisissa yhteistä etua koskevissa hankkeissa, joihin sovelletaan 1 kohtaa, hankkeen toteuttajien on tiedotettava säännöllisesti vähintään kerran vuodessa ja hankkeen käyttöönottoon saakka kaikille asianomaisille kansallisille sääntelyviranomaisille hankkeen edistymisestä ja ilmoitettava niille siihen liittyvistä kustannuksista ja vaikutuksista.

Heti kun tällainen yhteistä etua koskeva hanke on saavuttanut riittävän kypsyyden ja sen arvioidaan olevan valmis rakennusvaiheen aloittamiseen lähimmän 36 kuukauden aikana, hankkeen toteuttajien on esitettävä investointipyyntö kuultuaan niiden jäsenvaltioiden siirtoverkonhaltijoita, jotka saavat hankkeesta merkittävän positiivisen nettovaikutuksen. Investointipyyntöön on sisällyttävä rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva pyyntö, ja se on toimitettava kaikille asianomaisille kansallisille sääntelyviranomaisille seuraavien lisäksi:

- a) ajan tasalla oleva hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi, joka on 11 artiklan mukaisesti laaditun menetelmän mukainen ja jossa hankkeen sijaintijäsenvaltioiden rajojen ulkopuolelle ulottuvat hyödyt otetaan huomioon **panemalla merkille [] vähintään yhteiset skenaariot, jotka on laadittu verkon kehittämisen suunnittelua varten 12 artiklan nojalla []**;
- b) liiketoimintasuunnitelma, jossa arvioidaan hankkeen taloudellista kannattavuutta, mukaan lukien valittu rahoitusratkaisu sekä liitteessä II olevassa 3 kohdassa tarkoitettuihin luokkiin kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen osalta markkinatestauksen tulokset;
- c) rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva perusteltu ehdotus, jos hankkeen toteuttajat pääsevät asiasta yhteisymmärrykseen.

Jos hanketta toteuttavat useat hankkeen toteuttajat, niiden on esitettävä investointipyyntö yhdessä.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on viipymättä toimitettava ACERille tiedoksi jäljennös jokaisesta investointipyyntöstä heti, kun pyyntö on vastaanotettu.

Kansallisten sääntelyviranomaisten ja ACERin on käsiteltävä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.

4. Kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset vastaanottavat viimeisen investointipyynnön, noiden kansallisten sääntelyviranomaisten on asianomaisia hankkeen toteuttajia kuultuaan tehtävä koordinoituja päätöksiä **tosiasiallisesti aiheutuneiden** investointikustannusten jakamisesta kullekin hankkeeseen osallistuvalle verkonhaltijalle ja kustannusten sisällyttämisestä tariffeihin **tai investointipyynnön tai hankkeen osan hylkäämisestä, jos kansallisten sääntelyviranomaisten yhteisessä analyysissa todetaan, että hanke tai sen osa ei tuota merkittävää nettohyötyä EU:n tasolla.** Kansallisten sääntelyviranomaisten on sisällytettävä tariffeihin [] **asiaankuuluvat** tosiasiallisesti aiheutuneet investointikustannukset kullekin verkonhaltijalle jaettujen hankkeen investointikustannusten mukaisesti. [] Kansallisten sääntelyviranomaisten on kustannuksia jakaessaan otettava huomioon todelliset tai arvioidut
- a) siirtorajoitusmaksut tai muut maksut;
 - b) tulot, jotka saadaan asetuksen (EU) 2019/943 49 artiklan nojalla perustetusta siirtoverkonhaltijoiden välisestä korvausmekanismista.

Rajatyttävssä kustannustenjaossa on otettava huomioon hankkeiden taloudelliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät kustannukset ja hyödyt asianomaisissa jäsenvaltioissa sekä tarve varmistaa vakaa rahoituskehys yhteistä etua koskevien hankkeiden kehittämislle ja samalla minimoida rahoitustuen tarve.

Asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten on rajatyttävssä kustannustenjaossa pyrittävä asianomaisia siirtoverkonhaltijoita kuullen keskinäiseen yhteisymmärrykseen muun muassa 3 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettujen tietojen perusteella. Niiden arvioinnissa on **otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat 12 artiklan nojalla laaditut skenaariot ja muut verkon kehittämisen suunnittelua koskevat skenaariot [], mikä mahdollistaa luotettavan analyysin yhteistä etua koskevan hankkeen vaikutuksesta unionin energiapolitiittisiin tavoitteisiin, joita ovat hillettä irtautuminen, markkinoiden yhdentyminen, kilpailu, kestävyys ja toimitusvarmuus [].**

Jos yhteistä etua koskeva hanke vähentää kielteisiä ulkoisvaikutuksia, kuten silmukkavirtoja, ja kyseinen yhteistä etua koskeva hanke toteutetaan kielteisen ulkoisvaikutuksen aiheuttavassa jäsenvaltiossa, tällaista vähentämistä ei saa pitää rajatylittävänä hyötynä eikä se sen vuoksi saa olla perusteena kustannustenjaolle sellaisen yhden tai useamman jäsenvaltion siirtoverkonhaltijalle, johon kyseiset kielteiset ulkoisvaikutukset kohdistuvat.

5. Kansallisten sääntelyviranomaisten on tämän artiklan 4 kohdassa tarkoitetun rajatylittävän kustannustenjaon perusteella otettava huomioon todelliset kustannukset, joita siirtoverkonhaltijalle tai muulle hankkeen toteuttajalle on aiheutunut investoinneista, kun ne vahvistavat tai hyväksyvät tariffeja direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja direktiivin 2009/73/EY 41 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti, sikäli kuin nämä kustannukset ovat verrattavissa tehokkaan ja rakenteeltaan vastaavan verkonhaltijan kustannuksiin.

Kansallisten sääntelyviranomaisten on viipymättä annettava ACERille tiedoksi kustannustenjakopäätös sekä kaikki sitä koskevat olennaiset tiedot.

Kustannustenjakopäätöksessä on erityisesti esitettävä yksityiskohtaiset perustelut kustannusten jakamiselle jäsenvaltioiden kesken, mukaan lukien seuraavat:

- a) kuhunkin asianomaiseen jäsenvaltioon kohdistuvien vaikutusten arviointi, myös verkkotariffien osalta;
- b) edellä 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetun liiketoimintasuunnitelman arviointi;
- c) alueelliset tai unionin laajuiset myönteiset ulkoisvaikutukset, joita hankkeesta aiheutuisi, esimerkiksi toimitusvarmuus, järjestelmän joustavuus, [] **yhteisvastuu** tai innovointi;
- d) asianomaisten hankkeen toteuttajien kuulemisen tulokset.

Kustannustenjakopäätös on julkaistava.

6. Jos asianomaiset kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen investointipyynnöstä kuuden kuukauden kuluessa päivästä, jona viimeinen asianomaisista kansallisista sääntelyviranomaisista vastaanotti pyynnön, niiden on ilmoitettava asiasta viipymättä ACERille.

Tällaisessa tapauksessa tai [] asianomaisten kansallisten sääntelyviranomaisten esittämästä **yhteisestä** pyynnöstä ACERin on kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona asia siirrettiin sen käsiteltäväksi, tehtävä kyseistä investointipyyntöä koskeva päätös, mukaan lukien 3 kohdassa tarkoitettu rajatylittävä kustannustenjakko [].

Ennen tällaisen päätöksen tekoa ACERin on kuultava asianomaisia kansallisia sääntelyviranomaisia sekä hankkeen toteuttajia. Jos ACER pyytää asiasta lisätietoja, toisessa alakohdassa tarkoitettua kolmen kuukauden määräaika voidaan pidentää kahdella kuukaudella. Tämä määräaika alkaa kaikkien tietojen vastaanottamista seuraavasta päivästä.

- (1) ACERin arvioinnissa on **otettava huomioon kaikki asiaankuuluvat 12 artiklan nojalla laaditut skenaariot ja muut verkon kehittämisen suunnittelua koskevat skenaariot, [] mikä mahdollistaa luotettavan analyysin yhteistä etua koskevan hankkeen vaikutuksesta unionin energiapoliittisiin tavoitteisiin, joita ovat hiilestä irtautuminen, markkinoiden yhdentyminen, kilpailu, kestävyys ja toimitusvarmuus []**.

ACERin on jätettävä tapa, jolla investointikustannukset sisällytetään tariffeihin säädetyn rajatylittävän kustannustenjaon mukaisesti, asianomaisten kansallisten viranomaisten päätettäväksi sillä hetkellä, kun päätös pannaan täytäntöön kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Investointipyyntöä koskeva päätös, mukaan lukien rajatylittävä kustannustenjakko, on julkaistava. Tässä sovelletaan asetuksen (EU) 2019/942 25 artiklan 3 kohtaa sekä 28 ja 29 artiklaa.

7. ACERin on viipymättä toimitettava komissiolle jäljennös kaikista kustannustenjakopäätöksistä sekä kaikki kutakin päätöstä koskevat olennaiset tiedot. Tiedot voidaan toimittaa kootusti. Komissio käsittelee kaupallisesti arkaluonteiset tiedot luottamuksellisina.

8. Kustannustenjakopäätökset eivät vaikuta siirtoverkonhaltijoiden oikeuteen soveltaa ja kansallisten sääntelyviranomaisten oikeuteen hyväksyä verkkoon pääsystä veloittettavia maksuja direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklan, direktiivin 2009/73/EY 32 artiklan, asetuksen (EU) 2019/943 18 artiklan 1 kohdan ja 3–6 kohdan sekä asetuksen (EY) N:o 715/2009 13 artiklan mukaisesti.
9. Tätä artiklaa ei sovelleta yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joille on myönnetty
- a) vapautus direktiivin 2009/73/EY 32, 33 ja 34 artiklan sekä 41 artiklan 6, 8 ja 10 kohdan säännösten soveltamisesta kyseisen direktiivin 36 artiklan nojalla;
 - b) vapautus asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 ja 3 kohdan tai direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklan, 59 artiklan 7 kohdan ja 60 artiklan 1 kohdan säännösten soveltamisesta asetuksen (EU) 2019/943 63 artiklan nojalla;
 - c) poikkeus eriyttämistä tai kolmannen osapuolen pääsyä koskevista säännöistä asetuksen (EU) 2019/943 64 artiklan ja direktiivin (EU) 2019/944 66 artiklan nojalla; tai
 - d) vapautus asetuksen (EY) N:o 714/2009 17 artiklan nojalla.
10. **[] ACER hyväksyy viimeistään [31 päivänä joulukuuta 2022] suosituksen hyvien käytäntöjen määrittämiseksi yhteistä etua koskevia hankkeita koskevien investointipyyntöjen käsittelyä varten. Suositus saatetaan ajan tasalle säännöllisesti tarpeen mukaan ja sen saattamiseksi yhdenmukaiseksi 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua uusiutuvaa energiaa varten merelle rakennettavien verkkojen rajatylittävää kustannustenjakoa [] koskevien periaatteiden kanssa. [] Hyväksyessään tai muuttaessaan suositusta ACER toteuttaa laajan kuulemismenettelyn, johon osallistuvat kaikki asiaankuuluvat [] sidosryhmät. []**
11. **Keskinäistä etua koskevat hankkeet rinnastetaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, ja niiden osalta voidaan tehdä rajatylittävää kustannustenjakoa koskevia päätöksiä.**
12. **Jos jäsenvaltiossa ei ole siirtoverkonhaltijaa, tässä artikkelissa olevia viittauksia siirtoverkonhaltijoihin sovelletaan soveltuvin osin jakeluverkonhaltijoihin.**

17 artikla

Sääntelykannustimet

- 1. Jos hankkeen toteuttajalle aiheutuu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvan yhteistä etua koskevan hankkeen kehittämisestä, rakentamisesta, toiminnasta tai ylläpidosta suuremmat riskit kuin mitä vastaavasta infrastruktuurihankkeesta tavallisesti aiheutuu, jäsenvaltiot ja kansalliset sääntelyviranomaiset voivat varmistaa, että kyseiselle hankkeelle tarjotaan asianmukaisia kannustimia direktiivin (EU) 2019/944 58 artiklan f alakohdan, direktiivin 2009/73/EY 41 artiklan 8 kohdan, asetuksen 2019/943 18 artiklan 1 kohdan ja 3–6 kohdan ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 13 artiklan mukaisesti.**

Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta, kun yhteistä etua koskevalle hankkeelle on myönnetty

- a) vapautus direktiivin 2009/73/EY 32, 33 ja 34 artiklan sekä 41 artiklan 6, 8 ja 10 kohdan säännösten soveltamisesta kyseisen direktiivin 36 artiklan nojalla;**
- b) vapautus asetuksen (EU) 2019/943 19 artiklan 2 ja 3 kohdan tai direktiivin (EU) 2019/944 6 artiklan, 59 artiklan 7 kohdan ja 60 artiklan 1 kohdan säännösten soveltamisesta asetuksen (EU) 2019/943 63 artiklan nojalla;**
- c) vapautus direktiivin 2009/73/EY 36 artiklan nojalla, tai**
- d) vapautus asetuksen (EY) N:o 714/2009 17 artiklan nojalla.**

2. Kansallisten sääntelyviranomaisten päätöksessä 1 kohdassa tarkoitettujen kannustimien tarjoamisesta on otettava huomioon 11 artiklan mukaisesti laaditun menetelmän pohjalta tehdyn kustannus-hyötyanalyysin tulokset ja erityisesti hankkeen aiheuttamat alueelliset tai unionin laajuiset myönteiset ulkoisvaikutukset. Kansallisten sääntelyviranomaisten on lisäksi analysoitava hankkeen toteuttajille aiheutuvia erityisiä riskejä, toteutettuja riskinhallintatoimenpiteitä sekä sitä, onko riskiprofiili perusteltu hankkeen positiiviseen nettovaikutukseen nähden, kun hanketta verrataan vähäriskisempään vaihtoehtoon. Hyväksyttäviä riskejä ovat erityisesti uusiin siirtoteknologioihin sekä maalla että merellä liittyvät riskit, kustannusten vajeeseen kattamiseen liittyvät riskit ja kehittämisriskit.
3. Päätöksessä on otettava huomioon aiheutuneen riskin erityisluonne, ja sillä voidaan myöntää kannustimia, jotka kattavat muun muassa seuraavat toimenpiteet:
- a) ennakoivaa investointia koskevat säännöt;
 - b) ennen hankkeen käyttöönottoa tosiasiallisesti aiheutuneiden kustannusten huomioon ottamista koskevat säännöt;
 - c) säännöt, jotka koskevat lisätuoton saamista hankkeeseen investoidusta pääomasta;
 - d) kaikki muut tarpeellisiksi tai asianmukaisiksi katsotut toimenpiteet.
4. Kunkin kansallisen sääntelyviranomaisen on viimeistään [31 päivänä heinäkuuta 2022] toimitettava ACERille menetelmänsä ja perusteensa, joita ne käyttävät arvioidessaan energiainfrastruktuurihankkeisiin tehtäviä investointeja ja niiden aiheuttamia tavanomaista suurempia riskejä ja jotka on saatettu ajan tasalle lainsäädännön, politiikan, teknologian ja markkinoiden viimeisin kehitys huomioon ottaen. Näissä menetelmissä ja perusteissa on myös nimenomaisesti käsiteltävä erityisiä riskejä, joita aiheutuu liitteessä II olevan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetuille uusiutuvaa energiaa varten merelle rakennettaville verkoille sekä hankkeille, joiden pääomamenot ovat alhaiset, mutta joista aiheutuu huomattavia käyttökustannuksia.

- 5. ACERin on viimeistään [31 päivänä joulukuuta 2022] ja ottaen asianmukaisesti huomioon tämän artiklan 4 kohdan nojalla saadut tiedot edistettävä hyvien toimintatapojen jakamista ja annettava asetuksen (EU) 2019/942 6 artiklan mukaisesti suosituksia**
- a) 1 kohdassa tarkoitetuista kannustimista kansallisten sääntelyviranomaisten parhaiden käytäntöjen vertailuanalyysin pohjalta;**
 - b) yhteisestä menetelmästä, jolla arvioidaan energiainfrastruktuurihankkeisiin tehtävistä investoinneista aiheutuvia tavanomaista suurempia riskejä.**
- 6. Kunkin kansallisen sääntelyviranomaisen on viimeistään [31 päivänä maaliskuuta 2023] julkistettava menetelmät ja perusteet, joita ne käyttävät arvioidessaan energiainfrastruktuurihankkeisiin tehtäviä investointeja ja niiden aiheuttamia tavanomaista suurempia riskejä.**
- 7. Jos 5 ja 6 kohdassa tarkoitettut toimenpiteet eivät ole riittäviä yhteistä etua koskevien hankkeiden viiveettömän toteutuksen varmistamiseksi, komissio voi antaa tässä artiklassa säädettyjä kannustimia koskevia ohjeita.**

VII LUKU

RAHOITUS

18 artikla

Hankkeiden kelpoisuus [asiakirjalla COM(2018) 438 tehdyn ehdotuksen mukaisesti Verkkojen Eurooppa -välineestä annettavan] asetuksen (EU) ... **mukaiseen unionin rahoitustukeen**

1. Jäljempänä **25 artiklassa ja** liitteessä II vahvistettuihin luokkiin kuuluvat yhteistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea tutkimuksiin annettavien avustusten ja rahoitusvälineiden muodossa.
2. Jäljempänä **25 artiklassa ja** liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa ja liitteessä II olevassa 3 kohdassa tarkoitettuihin luokkiin kuuluvat yhteistä etua koskevat hankkeet [] voivat saada unionin rahoitustukea myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät kaikki seuraavat perusteet:
 - a) 16 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukainen hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi antaa näyttöä merkittävistä myönteisistä ulkoisvaikutuksista, esimerkiksi [], toimitusvarmuudesta, järjestelmän joustavuudesta [], **yhteisvastuusta** tai innovoinnista;
 - b) hankkeesta on tehty rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva päätös 16 artiklan nojalla, tai kun on kyse yhteistä etua koskevista hankkeista, jotka kuuluvat liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuun luokkaan, silloin kun ne eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan, ja joista ei sen vuoksi tehdä rajatylittävää kustannustenjakoa koskevaa päätöstä, hankkeella pyritään tarjoamaan palveluja rajojen yli, kehittämään teknologisia innovaatioita ja varmistamaan rajatylittävien verkkojen toiminnan turvallisuus;

[]

- c) **hanketta ei voida rahoittaa markkinoiden avulla tai sääntelykehyksen kautta liiketoimintasuunnitelman ja muiden, erityisesti mahdollisten sijoittajien tai luotonantajien taikka kansallisen sääntelyviranomaisen tekemien arviointien mukaan. Arvioitaessa tarvitseeko hanke unionin rahoitustukea on otettava huomioon 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kannustimia koskeva päätös ja sen perustelut.**
3. Edellä olevassa 5 artiklan 7 kohdan d alakohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti toteutettavat yhteistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät tämän artiklan 2 kohdan mukaiset perusteet.
4. Liitteessä II olevan 1 kohdan d alakohdassa sekä 2 ja 5 kohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvat yhteistä etua koskevat hankkeet voivat saada unionin rahoitustukea myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos asianomaiset hankkeen toteuttajat voivat **asianomaisen kansallisen viranomaisen tai tapauksen mukaan kansallisen sääntelyviranomaisen toteuttamassa arvioinnissa** selvästi osoittaa, että hankkeista aiheutuu merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia, esimerkiksi [] toimitusvarmuus, järjestelmän joustavuus, [] **yhteisvastuu** tai innovointi, ja ne voivat esittää selkeää näyttöä siitä, että hankkeet ovat kaupallisesti kannattamattomia kustannus-hyötyanalyysin, liiketoimintasuunnitelman sekä erityisesti mahdollisten sijoittajien tai luotonantajien taikka tapauksesta riippuen kansallisen sääntelyviranomaisen tekemien arviointien mukaan.
5. **Yhteistä etua koskevat hankkeet saarialueilla, kun niillä tuetaan innovatiivisia ja muita ratkaisuja, joihin osallistuu vähintään kaksi jäsenvaltiota, kustannus-hyötyanalyysin pohjalta voivat saada unionin rahoitustukea myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos asianomaiset hankkeen toteuttajat voivat kansallisen sääntelyviranomaisen toteuttamassa arvioinnissa selvästi osoittaa, että hankkeista aiheutuu merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia, esimerkiksi toimitusvarmuuden, järjestelmän joustavuuden tai innovoinnin tosiasiallinen edistäminen, ja esittää selkeää näyttöä siitä, että hankkeet ovat kaupallisesti kannattamattomia kustannus-hyötyanalyysin, liiketoimintasuunnitelman sekä erityisesti mahdollisten sijoittajien tai luotonantajien tekemien arviointien mukaan.**

6. Keskinäistä etua koskevat hankkeet rinnastetaan yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, ja ne voivat saada unionin rahoitustukea, **myös töihin annettavien avustusten muodossa, jos ne täyttävät 2 kohdassa esitetyt perusteet ja hanke edistää unionin energia- ja ilmastotavoitteita.**

19 artikla

Unionin rahoitustuen myöntämisperusteita koskeva ohjeistus

Edellä olevassa 4 artiklan 3 kohdan mukaisia erityisiä arviointiperusteita ja 4 artiklan 5 kohdan mukaisia parametreja sovelletaan vahvistettaessa unionin rahoitustuen myöntämisperusteita [asiakirjalla COM(2018) 438 tehdyn ehdotuksen mukaisesti Verkkojen Eurooppa -välineestä annettavassa] asetuksessa (EU) **Jäljempänä olevan 25 artiklan soveltamisalaan kuuluvien yhteistä etua koskevien hankkeiden osalta sovelletaan markkinoiden yhdentymistä, toimitusvarmuutta, kilpailua ja kestävyyttä koskevia perusteita.**

VIII LUKU

LOPPUSÄÄNNÖKSET

20 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

1. Komissiolle siirrettyä valtaa antaa delegoituja säädöksiä koskevat tässä artiklassa säädetyt edellytykset.
2. Siirretään 3 artiklassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä komissiolle seitsemäksi vuodeksi [1 päivästä tammikuuta 2022]. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän seitsemän vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä.
3. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa 3 artiklassa tarkoitetun säädösvallan siirron. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan tuossa päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Peruuttaminen tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona sitä koskeva päätös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, tai jonakin myöhempanä, kyseisessä päätöksessä mainittuna päivänä. Peruuttamispäätös ei vaikuta jo voimassa olevien delegoitujen säädösten pätevyYTEEN.

Ennen kuin komissio hyväksyy delegoidun säädöksen, se kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13 päivänä huhtikuuta 2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

4. Heti kun komissio on antanut delegoidun säädöksen, komissio antaa sen tiedoksi yhtäaikaaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

5. Edellä olevan 3 artiklan nojalla annettu delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaikaa jatketaan kahdella kuukaudella.
6. **Jos tiettyä unionin luetteloa koskeva komission antama delegoitu säädös ei voi tulla voimaan joko Euroopan parlamentin tai neuvoston ilmaiseman vastustuksen vuoksi, komissio kutsuu välittömästi koolle ryhmät uusien alueellisten luetteloiden laatimiseksi ottaen huomioon vastustuksen syyt. Komissio antaa mahdollisimman pian uuden delegoidun säädöksen unionin luettelosta yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista.**

[21 artikla poistettiin]

21 artikla

Raportointi ja arviointi

Komissio julkaisee viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027 kertomuksen yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden** toteutuksesta [] ja toimittaa sen Euroopan parlamentille ja neuvostolle. Kertomuksessa arvioidaan seuraavia seikkoja:

- a) edistyminen 3 artiklan mukaisesti valittujen yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden** [] suunnittelussa, kehittämisessä, rakentamisessa ja käyttöönotossa ja tapauksen mukaan toteutuksen viivästykset ja muut ilmenneet vaikeudet;

- b) varat, jotka unioni on sitonut ja maksanut yhteistä etua koskeviin hankkeisiin **ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin []** verrattuna rahoitettujen yhteistä etua koskevien hankkeiden kokonaisarvoon;
- c) edistyminen uusiutuvien energialähteiden (**mukaan lukien merellä tuotettava energia**) integroinnissa ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä 3 artiklan mukaisesti valittujen yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden []** suunnittelun, kehittämisen, rakentamisen ja käyttöönoton avulla;

[]

- d) sähköalan ja **uusiutuvien tai vähähiilisten kaasujen** alan, **mukaan lukien** vetyala, osalta jäsenvaltioiden välisen yhteenliittämistään kehitys, vastaava energian hintojen kehitys sekä verkon järjestelmähäiriöiden lukumäärä, niiden syyt ja niihin liittyvät taloudelliset kustannukset;
- e) lupamenettelyn ja yleisön osallistumisen osalta erityisesti
 - i) yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden []** lupamenettelyn keskimääräinen ja pisin kokonaiskesto, mukaan lukien hakemusta edeltävän menettelyn kunkin vaiheen kesto, verrattuna 10 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen alustavien tärkeiden välitavoitteiden aikatauluun;
 - ii) yhteistä etua koskevien hankkeiden **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden []** kohtaama vastustus, erityisesti kirjallisten vastalauseiden lukumäärä julkisessa kuulemismenettelyssä ja muutoksenhakukanteiden lukumäärä;
 - iii) yleiskatsaus parhaista ja innovatiivisista käytännöistä sidosryhmien osallistumisessa [];

- iv) **yleiskatsaus parhaista ja innovatiivisista käytännöistä ympäristövaikutusten lieventämisessä, mukaan lukien ilmastomuutokseen sopeutuminen, lupaprosessien ja hankkeiden toteutuksen aikana;**
- v) 8 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen järjestelmien tehokkuus 10 artiklan mukaisten määräaikojen noudattamisen kannalta;
- g) sääntelyn osalta erityisesti
 - i) niiden yhteistä etua koskevien hankkeiden lukumäärä, joista on annettu rajatylittävää kustannustenjakoa koskeva päätös 16 artiklan mukaisesti;
 - ii) **niiden yhteistä etua koskevien hankkeiden lukumäärä ja tyyppi, joille on myönnetty erityisiä kannustimia 17 artiklan mukaisesti;**
- h) se, miten tehokkaasti tällä asetuksella edistetään vuodelle 2030 asetettujen ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttamista sekä [] ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamista vuoteen 2050 mennessä.

22 artikla

Tiedottaminen ja julkisuus

Komissio perustaa avoimuusfoorumin, joka on helposti yleisön saatavilla verkossa, ja pitää sitä yllä. Foorumille päivitetään säännöllisesti 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista raporteista sekä 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulta verkkosivustolta peräisin olevia tietoja. Foorumi sisältää seuraavat tiedot:

- a) yleiset, päivitettyt tiedot kustakin yhteistä etua koskevasta hankkeesta, mukaan lukien maantieteelliset tiedot;
- b) kunkin yhteistä etua koskevan hankkeen **ja keskinäistä etua koskevien hankkeiden []** 5 artiklan 1 kohdan mukainen toteuttamissuunnitelma esitettynä siten, että täytäntöönpanon edistymistä voidaan arvioida milloin tahansa;

- c) hankkeiden pääasialliset odotetut hyödyt ja kustannukset kaupallisesti arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta;
- d) unionin luettelo;
- e) varat, jotka unioni on jakanut ja maksanut kuhunkin yhteistä etua koskevaan hankkeeseen;
- f) **linkit 9 artiklassa mainittuihin kansallisiin menettelykäsikirjoihin;**
- g) **olemassa olevat merialuetutkimukset ja -suunnitelmat kunkin ensisijaisen merellä sijaitsevan sähkökäytävän osalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta immateriaalioikeuksien soveltamista.**

23 artikla

Siirtymäsäännökset

Tämä asetus ei vaikuta komission Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1316/2013² nojalla myöntämän rahoitustuen antamiseen, jatkamiseen tai muuttamiseen. **III luvun säännöksiä ei sovelleta lupaprosessissa sellaisiin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, joita koskevat hakemusasiakirjat hankkeen toteuttaja on jättänyt ennen 16 päivää marraskuuta 2013.**

24 artikla

Siirtymäkausi

1. **Maakaasukäyttöön tarkoitetuista rakenteista muutettuja vetykäyttöön tarkoitettuja rakenteita, jotka kuuluvat liitteessä II olevassa 3 kohdassa esitettyyn energiainfrastruktuuriluokkaan, voitaisiin käyttää siirtymäkauden aikana vedyn ja maakaasun tai biometaanin ennalta määritellyn sekoituksen kuljettamiseen tai varastointiin.**

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1316/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, Verkkojen Eurooppa -välineestä, asetuksen (EU) N:o 913/2010 muuttamisesta sekä asetusten (EY) N:o 680/2007 ja (EY) N:o 67/2010 kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 129).

2. **Hankkeiden toteuttajien on tehtävä siirtymäkauden aikana tiivistä yhteistyötä hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa naapuriverkkojen yhteentoimivuuden varmistamiseksi.**
3. **Siirtymäkausi päättyy 31 päivänä joulukuuta 2029, ja kelpoisuus 18 artiklan mukaiseen unionin rahoitustukeen päättyy 31 päivänä joulukuuta 2027. Hankkeen toteuttajan on osoitettava miten 1 kohdassa tarkoitetut rakenteet lakkaavat olemasta maakaasukäyttöön tarkoitettuja rakenteita ja tulevat vetykäyttöön tarkoitetuiksi rakenteiksi kyseisen siirtymäkauden loppuun mennessä kuten liitteessä II olevassa 3 kohdassa esitetään, sekä siirtymäkauden aikana mahdollistettu vedyn lisääntynyt käyttö. Tällaiseen osoittamiseen on sisällyttävä uusiutuvan tai vähähiilisen vedyn tarjonnan ja kysynnän arviointi sekä hankkeen mahdollistaman kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksen laskeminen.**
4. **Arvioitaessa tämän artiklan soveltamisalaan kuuluvia ehdolla olevia hankkeita ryhmien ja komission on varmistettava, että ne on suunniteltu vetykäyttöön tarkoitettujen rakenteiden luomiseksi siirtymäkauden loppuun mennessä eivätkä johda maakaasun elinkaaren pidentämiseen ja että varmistetaan rajatylittävien naapuriverkkojen yhteentoimivuus.**

25 artikla

Poikkeus

1. **Poiketen siitä, mitä 3 artiklassa, 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa, 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa, 4 artiklan 5 kohdassa, 16 artiklan 3 kohdan a alakohdassa ja LIITTEISSÄ I, II ja III säädetään, kun kyseessä ovat Kypros ja Malta, jotka eivät ole vielä yhteenliitettyjä Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon, kehitteillä tai suunnitteilla olevat hankkeet, joille on myönnetty yhteistä etua koskevan hankkeen asema asetuksen (EU) 347/2013 nojalla ja jotka ovat tarpeen varmistamaan Kyproksen ja Maltan pysyvä yhteenliittäminen Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon, säilyttävät yhteistä etua koskevan hankkeen asemansa tämän asetuksen nojalla kaikkine asiaankuuluvine oikeuksineen ja velvoitteineen. Näissä hankkeissa on varmistettava tulevaisuudessa kyky päästä uusille energiamarkkinoille, mukaan lukien vetymarkkinat.**

2. Tätä poikkeusta sovelletaan kunnes kukin jäsenvaltio on suoraan yhteenliitetty Euroopan laajuiseen kaasuverkkoon.

26 artikla

Muutos asetukseen (EY) N:o 715/2009

Korvataan asetuksen (EY) N:o 715/2009 8 artiklan 10 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

"Kaasu-ENTSON on joka toinen vuosi hyväksyttävä ja julkaistava 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettu unionin laajuinen verkon kehittämissuunnitelma. Unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelmaan on sisällyttävä integroidun verkon mallintaminen, mukaan lukien vetyverkot, skenaarioiden laatiminen, Euroopan toimitusten riittävyysnäköymät sekä järjestelmän häiriönkestävyyden arviointi."

27 artikla

Muutos direktiiviin 2009/73/EY

Lisätään direktiivin 2009/73/EY 41 artiklan 1 kohtaan v alakohta seuraavasti:

"v) huolehtia [asiakirjalla COM(2020) 824 tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 3 artiklassa, 5 artiklan 7 kohdassa sekä 14, 15, 16 ja 17 artiklassa säädetyistä velvoitteista."

28 artikla

Muutos direktiiviin (EU) 2019/944

Lisätään direktiivin (EU) 2019/944 59 artiklan 1 kohtaan zz alakohta seuraavasti:

"zz) huolehtia [asiakirjalla COM(2020) 824 tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 3 artiklassa, 5 artiklan 7 kohdassa sekä 14, 15, 16 ja **17** artiklassa säädetyistä velvoitteista."

29 artikla

Muutos asetukseen (EU) 2019/943

Korvataan asetuksen (EU) 2019/943 48 artiklan ensimmäinen virke seuraavasti:

"Edellä 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun unionin laajuiseen verkon kehittämissuunnitelmaan on sisällyttävä integroidun verkon mallintaminen, mukaan lukien skenaarioiden kehittäminen sekä järjestelmän häiriönkestävyyden arviointi. **Mallintamisen asiaankuuluvien syöttöparametrien kuten polttoaineen ja hiilen hintoja tai uusiutuvien energiajärjestelmien asentamista koskevien oletusten** on oltava kaikilta osin yhdenmukaisia 23 artiklan nojalla laaditun eurooppalaisen resurssien riittävyysarvioinnin kanssa."

30 artikla

Muutos asetukseen (EU) 2019/942

Korvataan asetuksen (EU) 2019/942 11 artiklan c ja d alakohta seuraavasti:

- c) huolehtii [asiakirjalla COM(2020) 824 tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 5 artiklassa, 11 artiklan 2, 8, 9 ja 10 kohdassa, 12, 13 ja **17** artiklassa sekä liitteessä III olevassa **2 jaksossa** säädetyistä velvoitteista;

- d) tekee päätöksiä kustannus-hyötyanalyysia koskeviin menetelmiin tehtävien vähäisten muutosten hyväksymisestä [asiakirjalla COM(2020) 824 tehdyn ehdotuksen mukaisesti annettavan TEN-E-asetuksen] 11 artiklan 6 kohdan mukaisesti sekä investointipyynnöistä, mukaan lukien rajatylittävä kustannustenjako, mainitun asetuksen 16 artiklan 6 kohdan mukaisesti."

31 artikla

Kumoaminen

Kumotaan asetus (EU) N:o 347/2013 [1 päivästä tammikuuta 2022]. Tästä asetuksesta ei johdu oikeuksia asetuksen (EU) N:o 347/2013 liitteissä luetelluille hankkeille.

32 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan [1 päivästä tammikuuta 2022].

LIITE I

ENERGIAINFRASTRUKTUURIEN ENSISIJAISET KÄYTÄVÄT JA ALUEET

1. ENSISIJAISET SÄHKÖKÄYTÄVÄT

- 1) Länsi-Euroopan pohjois-eteläsuuntaiset sähköverkkojen yhteenliitännät ('NSI West Electricity'): alueen jäsenvaltioiden ja Välimeren alueen, mukaan lukien Pyreneiden niemimaa, väliset yhteenliitännät erityisesti uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön liittämiseksi verkkoon, [] sisäisten verkkoinfrastruktuurien vahvistamiseksi, jotta voidaan edistää markkinoiden yhdentymistä alueella, **ja Irlannin eristyneisyyden poistamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Luxemburg, Malta, Portugali, Ranska, Saksa **ja Tanska.**

- 2) Keskisen Itä-Euroopan ja Kaakkois-Euroopan pohjois-eteläsuuntaiset sähköyhteenliitännät ('NSI East Electricity'): pohjois-etelä- ja itä-länsisuuntaiset yhteenliitännät ja sisäiset linjat sisämarkkinoiden loppuun saattamiseksi, [] uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön liittämiseksi verkkoon **ja Kyproksen eristyneisyyden poistamiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: Bulgaria, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Puola, Romania, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tšekki ja Unkari.

- 3) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliitântäsuunnitelma sähkön osalta ('BEMIP Electricity'): jäsenvaltioiden väliset yhteenliitännät ja sisäiset siirtojohdot Itämeren alueella, jotta voidaan edistää markkinoiden yhdentymistä ja jotta uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön kasvavat osuudet voidaan syöttää verkkoon tällä alueella.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Viro.

2. MERELLÄ SIJAITSEVAT ENSISIJAISET VERKKOKÄYTÄVÄT

- 4) Pohjoisten merialueiden offshore-verkko ('NSOG'): Pohjanmeren, Irlanninmeren, **Kelttienmeren**, Englannin kanaalin ja niiden lähivesien integroidun offshore-sähköverkon kehittäminen ja siihen liittyvät rajayhdysjohdot uusiutuvista offshore-energialähteistä tuotetun sähkön siirtämiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajat ylittävän sähkökaupan lisäämiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Alankomaat, Belgia, Irlanti, Luxemburg, Ranska, Ruotsi, Saksa ja Tanska.

- 5) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliittäntäsuunnitelma merellä sijaitsevan verkon osalta ('BEMIP offshore'): Itämeren ja sen lähivesien integroidun sähköverkon kehittäminen ja siihen liittyvät yhdysjohdot merellä uusiutuvan energian lähteistä tuotetun sähkön siirtämiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajatylittävän sähkökaupan lisäämiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Viro.

- 6) Eteläisten ja **läntisten** [] merialueiden verkko: Välimeren (**mukaan lukien Cádizinlahden**) [] ja sen lähivesien integroidun sähköverkon kehittäminen ja siihen liittyvät yhdysjohdot merellä uusiutuvan energian lähteistä tuotetun sähkön siirtämiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajatylittävän sähkökaupan lisäämiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: [] Espanja, Italia, **Kreikka**, Malta, [] **Portugali** [] ja Ranska.

- 7) Eteläisten ja **itäisten** [] merialueiden verkko: [] **Välimeren, Mustanmeren ja niiden lähivesien** integroidun sähköverkon kehittäminen ja siihen liittyvät yhdysjohdot merellä uusiutuvan energian lähteistä tuotetun sähkön siirtämiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajatylittävän sähkökaupan lisäämiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: **Bulgaria, Italia, Kreikka, Kroatia, Kypros, Romania ja Slovenia.**

- 8) (alkuperäisen 7 kohdan perusteella) **Atlantin** [] merialueiden verkko: Pohjois-Atlantin integroidun sähköverkon kehittäminen ja siihen liittyvät yhdysjohdot merellä uusiutuvan energian lähteistä tuotetun sähkön siirtämiseksi kulutus- ja varastointikeskuksiin ja rajatylittävän sähkökaupan lisäämiseksi.

Asianomaiset jäsenvaltiot: Espanja, Irlanti, Portugali ja Ranska.

3. ENSISIJAISET KÄYTÄVÄT VEDYLLE JA ELEKTROLYYSILAITTEISTOILLE

- 9) Länsi-Euroopan vetyverkkojen yhteenliitännät ('HI West'): vetyinfrastruktuuri, **mukaan lukien kaasuinfratruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen**, jonka avulla voidaan luoda alueen maita **suoraan tai epäsuorasti** ([] **kolmannen maan kanssa olevan yhteenliitännän kautta** []) yhdistävä integroitu vetyrunkoverkko ja vastata kyseisten maiden erityisiin vetyinfrastruktuurin tarpeisiin sekä tukea EU:n laajuisen vedynsiirtoverkon luomista.

Elektrolyysilaitteistot: tukevat sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönottoa, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia. Asianomaiset jäsenvaltiot: Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Luxemburg, Malta, Portugali, Ranska, Saksa, Tanska **ja Tšekin tasavalta**.

- 10) Keskisen Itä-Euroopan ja Kaakkois-Euroopan vetyverkkojen yhteenliitännät ('HI East'): vetyinfrastruktuuri, **mukaan lukien kaasuinfratruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen**, jonka avulla voidaan luoda alueen maita **suoraan tai epäsuorasti** ([] **kolmannen maan kanssa olevan yhteenliitännän kautta** []) yhdistävä integroitu vetyrunkoverkko ja vastata kyseisten maiden erityisiin vetyinfrastruktuurin tarpeisiin sekä tukea EU:n laajuisen vedynsiirtoverkon luomista.

Elektrolyysilaitteistot: tukevat sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönottoa, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia. Asianomaiset jäsenvaltiot: Bulgaria, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Puola, Romania, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tšekki ja Unkari.

- 11) Itämeren energiamarkkinoiden yhteenliitântäsuunnitelma vedyn osalta ('BEMIP Hydrogen'): vetyinfrastrukturi, **mukaan lukien kaasuinfrastruktuurin käyttötarkoituksen muuttaminen**, jonka avulla voidaan luoda alueen maita **suoraan tai epäsuorasti ([] kolmannen maan kanssa olevan yhteenliitännän kautta [])** yhdistävä integroitu vetyrunkoverkko ja vastata kyseisten maiden erityisiin vetyinfrastruktuurin tarpeisiin sekä tukea EU:n laajuisen vedynsiirtoverkon luomista.

Elektrolyysilaitteistot: tukevat sellaisten sähköstä kaasuksi -sovellusten käyttöönottoa, joilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä ja joilla edistetään varmaa, tehokasta ja luotettavaa järjestelmän käyttöä ja älykästä energiajärjestelmän integrointia. Asianomaiset jäsenvaltiot: Latvia, Liettua, Puola, Ruotsi, Saksa, Suomi, Tanska ja Viro.

4. ENSISIJAISET AIHEALUEET

- 12) Älykkäiden sähköverkkojen käyttöönotto: älykkäiden verkkoteknologioiden käyttöönotto koko unionissa, jotta voidaan ottaa tehokkaasti huomioon kaikkien sähköverkkoon liitettyjen käyttäjien käyttötottumukset ja toiminta, erityisesti suurten sähkömäärien tuotanto uusiutuvista tai hajanaisista energialähteistä sekä kuluttajien kulutusjousto.

Asianomaiset jäsenvaltiot: kaikki.

- 13) Rajatylittävä hiilidioksidiverkko: hiilidioksidin siirto- **ja varastointi**-infrastruktuurin kehittäminen jäsenvaltioiden välillä **ja naapureina olevien kolmansien maiden kanssa** hiilidioksidin talteenoton ja varastoinnin ottamiseksi käyttöön **sekä hiilidioksidin [] hyödyntämiseksi synteettisissä polttoainekaasuissa, joka johtaa hiilidioksidin pysyvään neutralointiin.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: kaikki.

- 14) Älykkäät kaasuverkot: älykkäiden kaasuverkkoteknologioiden käyttöönotto koko unionissa, jotta voidaan integroida tehokkaasti monenlaisia vähähiilisiä **ja erityisesti uusiutuvia** kaasulähteitä kaasuverkkoon, tukea innovatiivisten **digitaalisten ja muiden** ratkaisujen käyttöönottoa verkon hallinnassa ja helpottaa energia-alan älykästä integrointia ja kulutusjoustoja **sekä tarvittavia fyysisiä parannuksia vähähiilisten ja erityisesti uusiutuvien kaasujen integroimiseksi.**

Asianomaiset jäsenvaltiot: kaikki.

LIITE II

ENERGIAINFRASTRUKTUURILUOKAT

Energiainfrastruktuuriluokat, joita kehitetään liitteessä I lueteltujen energiaiinfrastruktuurien ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseksi, ovat seuraavat:

- 1) sähkö:
 - a) **kaikki fyysiset laitteet, jotka on suunniteltu mahdollistamaan sähkön siirtäminen suurjännite- ja siirtojännitetasolla, mukaan lukien suurjänniteilmajohdot, ottaen huomioon jäsenvaltioiden sisäiset johdot (mukaan lukien saarten väliset yhteydet) ja jäsenvaltioiden väliset yhteenliitännät [], jotka on suunniteltu vähintään 220 kilovoltin jännitteelle, sekä maan- ja merenalaiset siirtokaapelit, jotka on suunniteltu vähintään 150 kilovoltin jännitteelle; pienten erillisten verkkojen ja joidenkin jäsenvaltioiden osalta (tapauksen mukaan ja jos se on perusteltua) jänniterajoja voidaan alentaa järjestelmässä käytössä olevaan enimmäisjännitteeseen;**
 - b) **sähköjärjestelmän energianvarastointilaitokset [], joita käytetään sähkön pysyvään tai tilapäiseen varastointiin maanpäällisissä tai maanalaisissa infrastruktuureissa tai geologisilla varastointialueilla, sillä edellytyksellä, että ne on liitetty suoraan vähintään 110 kilovoltin jännitteelle suunniteltuihin suurjännitejohtoihin ja jakelujohtoihin. Pienten erillisten verkkojen ja joidenkin jäsenvaltioiden osalta (tapauksen mukaan ja jos se on perusteltua) jänniterajoja voidaan alentaa järjestelmässä käytössä olevaan enimmäisjännitteeseen;**
 - c) kaikki a ja b alakohdassa tarkoitettujen järjestelmien turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien suojaus-, valvonta- ja ohjausjärjestelmät kaikilla jännitetasoilla sekä sähköasemat;

- d) **älykkäät sähköverkot: kaikki laitteet tai laitteistot, digitaaliset järjestelmät ja komponentit, joissa yhdistetään tieto- ja viestintäteknologiaa käyttämällä operatiivisia digitaalisia alustoja, ohjausjärjestelmiä ja anturiteknologioita sekä siirtotasolla että keski- ja suurjännitteisellä jakelutasolla ja joiden tarkoituksena on saada aikaan tehokkaampi ja älykkäämpi sähkönsiirto- ja sähkönjakeluverkko, lisätä kapasiteettia uusien tuotanto-, varastointi- ja kulutusmuotojen integroimiseksi sekä helpottaa uusia liiketoimintamalleja ja markkinarakenteita;**
- e) kaikki a alakohdassa tarkoitettuun luokkaan kuuluvat laitteet tai laitteistot, joilla on kaksi käyttötarkoitusta: merellä sijaitsevien sähköntuotantolaitosten liittäminen [] merellä sijaitsevan [] **verkkoliityntäjärjestelmän** välityksellä kahteen tai useampaan [] **jäsenvaltioon ja kolmansiin maihin, jotka osallistuvat yhteistä etua koskeviin hankkeisiin ja keskinäistä etua koskeviin hankkeisiin, mukaan lukien sisämaassa sijaitsevat jäsenvaltiot [], sekä niihin liittyvät turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät meritekniset laitteet tai laitteistot, mukaan lukien suojaus-, valvonta- ja ohjausjärjestelmät, ja tarvittavat sähköasemat, jos myös niillä varmistetaan teknologinen yhteentoimivuus, muun muassa rajapintojen yhteensopivuus eri teknologioiden välillä ('uusiutuva energiaa varten merelle rakennettavat verkot');** **tähän sisältyvät näiden laitteiden maalle ulottuvat jatkeet ja kotimaisen verkon vahvistaminen, jotka ovat tarpeen riittävän ja luotettavan siirtoverkon mahdollistamiseksi ja merellä tuotettavan sähkön toimittamiseksi sisämaassa sijaitseviin jäsenvaltioihin [].**

2) älykkäät kaasuverkot:

kaikki seuraavat laitteet ja laitteistot, joiden tarkoituksena on mahdollistaa **monenlaisten** vähähiilisten **ja erityisesti uusiutuvien** kaasujen (myös biometaanin tai vedyn) liittäminen **kaasuverkkoon** ja helpottaa sitä: digitaaliset järjestelmät ja komponentit, joissa yhdistetään tieto- ja viestintäteknologiaa, ohjausjärjestelmiä ja anturiteknologioita, jotka mahdollistavat kaasun tuotannon, siirron, jakelun, **varastoinnin** ja kulutuksen interaktiivisen ja älykkään seurannan, mittauksen, laadunvalvonnan ja hallinnan kaasuverkossa. Lisäksi tällaisiin hankkeisiin voi sisältyä laitteita, jotka mahdollistavat vastakkaisvirtaukset jakelutasolta siirtotasolle ja siihen tarvittavat **fyysiset** parannukset olemassa olevaan verkkoon **vähähiilisten ja erityisesti uusiutuvien kaasujen integroimiseksi**.

3) vety:

- a) vedynsiirtoputket, jotka ovat usean verkonkäyttäjän käytettävissä avoimin ja syrjimättömin perustein ja jotka ovat pääasiassa korkeapaineisia vetyputkia [];
- b) edellä a alakohdassa tarkoitettuihin korkeapaineisiin vetyputkiin yhdistetyt [] varastot;
- c) nesteytetyn vedyn tai muihin kemiallisiin aineisiin sidotun vedyn vastaanotto-, varastointi- ja kaasuttamislaitokset tai paineenvähennyslaitokset vedyn syöttämiseksi verkkoon **tapauksen mukaan**;
- d) kaikki vetyjärjestelmän turvallisen, varman ja tehokkaan toiminnan tai kaksisuuntaisen kapasiteetin mahdollistamisen kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien kompressoriasemat **ja nesteytysasemat**;

- e) **kaikki laitteet tai laitteistot, jotka mahdollistavat vedyn tai vedystä peräisin olevien polttoaineiden käytön liikennealalla TEN-T-runkoverkossa []**.

Jokainen [] luetelluista rakenteista voi olla vasta rakennettu rakenne tai maakaasukäyttöön tarkoitettu **rakenteesta []** muutettu **vetykäyttöön tarkoitettu rakenne** tai näiden kahden yhdistelmä.

[]

[]

- 4) elektrolyysilaitteistot;

- a) elektrolyysilaitteistot, i) joiden [] **osuus hankkeessa** on vähintään [] **100** megawatin kapasiteetti ja ii) joissa **erityisesti uusiutuvista lähteistä peräisin olevan uusiutuvan tai vähähiilisen vedyn** tuotanto täyttää vaatimuksen, jonka mukaan koko elinkaaren aikaisten kasvihuonekaasupäästöjen vähennysten on oltava 70 prosenttia, kun fossiilinen vertailukohta on 94 g CO₂e/MJ []. Koko elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset lasketaan käyttämällä direktiivin (EU) 2018/2001 28 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua menetelmää tai vaihtoehtoisesti ISO 14067- tai ISO 14064-1 -standardia. **Koko elinkaaren aikaisiin kasvihuonekaasupäästöihin on sisällytettävä epäsuorat päästöt.** Määrälliset elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset todennetaan tarvittaessa direktiivin (EU) 2018/2001 30 artiklan mukaisesti tai riippumattoman kolmannen osapuolen toimesta, ja iii) elektrolyysilaitteilla on myös verkkoon liittyvä toiminto, **pitäen silmällä erityisesti järjestelmän kokonaisjoustavuutta ja sähkö- ja vetyverkkojen järjestelmän kokonaistehokkuutta;**
- b) elektrolyysilaitteistoihin liittyvät laitteet;

5) hiilidioksidi:

- a) erityiset putkistot, lukuun ottamatta tuotantovaiheen aikaista putkiverkkoa, joita käytetään hiilidioksidin siirtämiseen useammasta kuin yhdestä lähteestä [] hiilidioksidin pysyvää geologista varastointia varten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/31/EY³ mukaisesti;
- b) hiilidioksidin nesteytys- ja []varastointilaitokset, joita tarvitaan hiilidioksidin jatkosiirtoon. Tähän sisältyvät **myös []** siinä geologisessa muodostumassa olevat infrastruktuurit, jota käytetään hiilidioksidin pysyvään geologiseen varastointiin, **johon ei liity hiilidioksidin käyttöä hiilivetyjen tehostettua talteenottoa varten**, direktiivin 2009/31/EY mukaisesti, ja niihin liittyvät maan pinnalla olevat laitokset ja injektointilaitokset, **sanotun kuitenkin rajoittamatta niitä jäsenvaltioita, joissa hiilidioksidin geologinen varastointi on kielletty. Tähän asetukseen sovellettava geologista varastointia varten oleva infrastruktuuri on rajoitettu niihin liittyviin maan pinnalla oleviin laitoksiin ja injektointilaitoksiin, jotka ovat tarpeen hiilidioksidin rajatylittävää siirtoa ja varastointia varten;**
- c) kaikki järjestelmän moitteettoman, turvallisen ja tehokkaan toiminnan kannalta välttämättömät laitteet tai laitteistot, mukaan lukien suojaus-, valvonta- ja ohjausjärjestelmät.

³ EUVL L 140, 5.6.2009, s. 114.

LIITE III

ALUEELLISET LUETTELOT [] HANKKEISTA

1. RYHMIÄ KOSKEVAT SÄÄNNÖT

- 1) Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvien energiainfrastruktuurien osalta [] kukin ryhmä koostuu tapauksen mukaan seuraavien tahojen edustajista: jäsenvaltiot, kansalliset sääntelyviranomaiset, siirtoverkonhaltijat sekä komissio, ACER, **EU DSO -elin** ja Sähkö-ENTSO tai Kaasu-ENTSO [] [].

Muiden energiainfrastruktuuriluokkien osalta kukin ryhmä koostuu seuraavien tahojen edustajista: jäsenvaltiot, hankkeen toteuttajat, joita asiaankuuluvat liitteessä I nimetyt ensisijaiset käytävät ja alueet koskevat, sekä komissio [].

- 2) Riippuen unionin luettelossa ehdolla olevien hankkeiden lukumäärästä, alueellisista infrastruktuuripuutteista ja markkinakehityksestä ryhmät ja ryhmien päätöksentekuelimet voivat tarvittaessa jakautua, yhdistyä tai kokoontua eri kokoonpanoissa keskustellakseen kaikille ryhmille yhteisistä tai yksinomaan tiettyjä alueita koskevista asioista. Tällaisiin asioihin voivat kuulua alueiden välisen johdonmukaisuuden kannalta olennaiset kysymykset tai alueellisten luetteloiden luonnoksissa ehdotettujen hankkeiden lukumäärä silloin, kun riskinä on, että hankkeiden lukumäärä ei ole enää hallittavissa.
- 3) Kukin ryhmä organisoii työnsä direktiivin (EU) 2019/944 61 artiklassa, direktiivin 2009/73/EY 7 artiklassa, asetuksen (EU) 2019/943 34 artiklassa ja asetuksen (EY) N:o 715/2009 12 artiklassa säädettyjen alueellisten yhteistyötoimien ja muiden olemassa olevien alueellisten yhteistyörakenteiden mukaisesti.

- 4) Kukin ryhmä kutsuu kokouksiinsa, siinä määrin kuin se on tarpeen asiaankuuluvien liitteessä I nimettyjen ensisijaisten **käytävien ja aihealueiden** toteuttamiseksi, sellaisten hankkeiden toteuttajia, jotka voidaan valita yhteistä etua koskeviksi hankkeiksi, sekä kansallisten hallintojen ja sääntelyviranomaisten edustajia ja siirtoverkonhaltijoita kolmansista maista. Kolmansien maiden edustajien kutsumista koskevan päätöksen on perustuttava yhteisymmärrykseen.
- 4 a) **Kukin liitteessä I olevassa 2 kohdassa määriteltyä käytävää käsittelevä ryhmä kutsuu tarpeen mukaan kokouksiinsa sisämaassa sijaitsevien jäsenvaltioiden, toimivaltaisten viranomaisten, kansallisten sääntelyviranomaisten, siirtoverkonhaltijoiden ja sellaisten hankkeiden toteuttajien, jotka voidaan valita yhteistä etua koskeviksi hankkeiksi, edustajia.**
- 5) Kukin ryhmä kutsuu tarvittaessa kokouksiinsa asianomaisia sidosryhmiä edustavia organisaatioita, **mukaan lukien edustajia kolmansista maista**, ja, kun se katsotaan tarpeelliseksi, suoraan sidosryhmiä **esittämään tietyn asiantuntemuksensa**, mukaan lukien tuottajat, jakeluverkonhaltijat, toimittajat, kuluttajat ja **EU:ssa toimivat** ympäristöjärjestöt. Ryhmä voi järjestää kuulemisia, jos ne ovat tarpeen ryhmän tehtävien suorittamiseksi.
- 6) Ryhmien kokousten osalta komissio julkaisee sidosryhmien käytettävissä olevalla alustalla sisäiset säännöt, päivitetyn luettelon jäsenorganisaatioista, säännöllisesti päivitettyt tiedot työn edistymisestä, kokousten esityslistat ja kokouspöytäkirjat, jos ne ovat saatavilla. Ryhmien päätöksentekokoelinten keskustelut ja hankkeiden asettaminen paremmuusjärjestykseen 4 artiklan 5 kohdan mukaisesti ovat luottamuksellisia. **Kaikki alueellisten ryhmien toimintaa ja työskentelyä koskevat päätökset tehdään yhteisymmärryksessä.**
- 7) Komissio, ACER ja ryhmät pyrkivät johdonmukaisuuteen eri ryhmien välillä. Tätä varten komissio ja ACER varmistavat tarvittaessa kaikkea sellaista työtä koskevan tietojenvaihdon, joka on asianomaisten ryhmien alueiden välisen edun mukaista.
- 8) Kansallisten sääntelyviranomaisten ja ACERin osallistuminen ryhmiin ei saa vaarantaa sellaisten tavoitteiden ja tehtävien toteutumista, jotka kuuluvat niille tämän asetuksen tai direktiivin (EU) 2019/944 58, 59 ja 60 artiklan ja direktiivin 2009/73/EY 40 ja 41 artiklan tai asetuksen (EU) 2019/942 mukaisesti.

2. ALUEELLISTEN LUETTELOJEN LAATIMISPROSESSI

- 1) Sellaisten hankkeiden toteuttajien, jotka voidaan valita yhteistä etua **tai keskinäistä etua** koskeviksi hankkeiksi ja joille halutaan [] **jompikumpi** asema, on toimitettava ryhmälle yhteistä etua **tai keskinäistä etua** koskevaksi hankkeeksi valintaa koskeva hakemus, jossa on
 - a) arviointi niiden hankkeiden vaikutuksesta liitteessä I vahvistettujen ensisijaisten käytävien ja alueiden toteuttamiseen;
 - b) analyysi siitä, täyttyvätkö 4 artiklassa määritellyt asiaa koskevat arviointiperusteet;
 - c) Sähkö-ENTSO:n tai Kaasu-ENTSO:n 11 artiklan mukaisesti kehittämään menetelmään perustuva hankekohtainen kustannus-hyötyanalyysi, jos on kyse hankkeista, jotka ovat saavuttaneet riittävän kehitystason;
 - d) keskinäistä etua koskevien hankkeiden osalta suoraan kyseessä olevien maiden hallitusten, jotka ilmaisevat tukensa hankkeelle, tukea ilmaisevat kirjeet tai muut ei-sitovat sopimukset; []
 - e) kaikki muut hankkeen arvioinnin kannalta merkitykselliset tiedot.

Nämä tiedot asetetaan asiaankuuluvan alueellisen ryhmän päätöksentekoelementin, kansallisten sääntelyviranomaisten ja ENSOjen saataville.

- 2) Kaikkien vastaanottajien on käsiteltävä kaupallisesti arkaluonteisia tietoja luottamuksellisina.
- 3) Liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvat ehdotetut yhteistä etua koskevat sähkönsiirto ja -varastointihankkeet ovat hankkeita, jotka ovat osa viimeisimpää saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista sähköverkon kehittämissuunnitelmaa, jonka Sähkö-ENTSO on laatinut asetuksen (EU) 2019/943 30 artiklan mukaisesti. Liitteessä II olevan 1 kohdan e alakohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvat ehdotetut yhteistä etua koskevat sähkönsiirto ja -varastointihankkeet ovat hankkeita, jotka perustuvat 14 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun integroidun merellä sijaitsevan verkon kehittämiseen **ja verkon vahvistamiseen** [] ja ovat sen mukaisia.

- 4) Liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvat ehdotetut yhteistä etua koskevat vetyhankkeet ovat 1 päivästä tammikuuta 2024 alkaen hankkeita, jotka ovat osa viimeisintä saatavilla olevaa unionin laajuista kymmenvuotista verkon kehittämissuunnitelmaa [].
- 5) Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022 ja sen jälkeen annettava kunkin unionin laajuisen kymmenvuotisen verkonkehittämissuunnitelman osalta päivitetyt ohjeet, jotka koskevat hankkeiden sisällyttämistä 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuihin Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n laatimiin unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkonkehittämissuunnitelmiin, jotta voidaan varmistaa yhtäläinen kohtelu ja prosessin avoimuus [].

Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on kuultava komissiota ja ACERia ehdotuksistaan ohjeiksi, jotka koskevat hankkeiden sisällyttämistä unionin laajuisiin kymmenvuotisiin verkonkehittämissuunnitelmiin, ja otettava asianmukaisesti huomioon komission ja ACERin suositukset ennen lopullisten ohjeiden julkaisemista.

- 6) Liitteessä II olevassa 5 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvat ehdotetut hiilidioksidinsiirtohankkeet on esitettävä osana vähintään kahden jäsenvaltion laatimaa suunnitelmaa, joka koskee rajatylittävän infrastruktuurin kehittämistä hiilidioksidin siirtoa ja varastointia varten ja jonka asianomaiset jäsenvaltiot tai kyseisten jäsenvaltioiden nimeämät yksiköt esittävät komissiolle.

7) **Valintakriteerien soveltaminen**

- a) **Sähkö-ENTSO [] ja Kaasu-ENTSO [] esittävät ryhmälle arviointimenetelmän, jota ne käyttävät arvioidakseen valintakriteerit kymmenvuotisissa verkonkehittämissuunnitelmissa.**

- b) Kansallisten sääntelyviranomaisten ja tarvittaessa ACERin on **kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvien hankkeiden osalta []**, mahdollisuuksien mukaan direktiivin (EU) 2019/944 61 artiklan ja direktiivin 2009/73/EY 7 artiklan mukaisen alueellisen yhteistyön puitteissa, tarkistettava arviointiperusteiden ja kustannus-hyötyanalyysimenetelmän johdonmukainen soveltaminen sekä arvioitava hankkeiden rajatylittävää merkitystä. Niiden on esitettävä arviointinsa ryhmälle. **Komissio varmistaa, että 4 artiklassa ja liitteessä IV tarkoitettuja arviointiperusteita ja menetelmiä sovelletaan yhdenmukaistetulla tavalla yhdenmukaisuuden varmistamiseksi alueellisten ryhmien välillä.**
- 8) [] **Kaikkien muiden hankkeiden osalta** komissio arvioi 4 artiklassa säädettyjen arviointiperusteiden soveltamista. Lisäksi komissio ottaa huomioon mahdollisuuden laajentaa hankkeita myöhemmin ottamalla niihin mukaan muita jäsenvaltioita. Komissio esittää arviointinsa ryhmälle. **Ryhmä koostuu seuraavien tahojen edustajista: jäsenvaltiot, kansalliset sääntelyviranomaiset, siirtoverkonhaltijat sekä komissio, ACER ja Sähkö-ENTSO tai Kaasu-ENTSO sekä tapauksen mukaan hankkeen muut toteuttajat. Kun kyseessä ovat hankkeet, joiden osalta haetaan keskinäistä etua koskevan hankkeen asemaa, mukaan on kutsuttava kolmansien maiden edustajia ja sääntelyviranomaisia.**
- 9) **Jäsenvaltioiden lausunnot ja hyväksynnit:** kukin jäsenvaltio, jonka alueeseen ehdotettu hanke ei liity mutta jossa ehdotettu hanke voi aiheuttaa mahdollisen positiivisen nettovaikutuksen tai mahdollisen merkittävän vaikutuksen esimerkiksi ympäristöön tai kyseisen jäsenvaltion alueella olevan energiainfrastruktuurin toimintaan, voi esittää ryhmälle lausunnon, jossa se ilmaisee huolenaiheensa. **Kullekin yksittäiselle ehdotukselle yhteistä etua ja/tai keskinäistä etua koskevaksi hankkeeksi on saatava niiden jäsenvaltioiden hyväksyntä, joiden alueeseen hanke liittyy; jos jäsenvaltio ei anna hyväksyntäänsä, sen on perusteltava päätöksensä kyseiselle ryhmälle.**

- 10) [] Ryhmän päätöksentekoaikojen on ryhmään kuuluvan jäsenvaltion pyynnöstä tutkittava jäsenvaltion 3 artiklan 3 kohdan nojalla esittämät perustelut sille, miksi se ei hyväksy alueeseensa liittyvää yhteistä etua koskevaa hanketta tai keskinäistä etua koskevaa hanketta. **Ryhmä arvioi ja varmistaa, että energiatehokkuus etusijalle -periaatetta sovelletaan alueellisten infrastruktuuritarpeiden määrittämisen osalta ja kunkin yhteistä etua oleviksi hankkeiksi tai keskinäistä etua koskeviksi hankkeiksi ehdolla olevan hankkeen osalta. Kyseiseen arviointiin on sisällytettävä kysynnän hallinta, markkinajärjestelyratkaisut, digitaalisten ratkaisujen täytäntöönpano ja rakennusten kunnostaminen, mutta se ei rajoitu pelkästään niihin. Ryhmä suosittelee hankkeiden täytäntöönpanoa ensisijaisena ratkaisuna aina kun niiden katsotaan olevan järjestelmän laajuudesta näkökulmasta kustannustehokkaampia kuin uuden tarjontapuolen infrastruktuurin rakentaminen.**
- 11) **Paremmuusjärjestys:** ryhmän on kokoonnuttava tutkimaan [] edellä olevien kohtien mukaisesti arvioituja ehdotettuja hankkeita ja asettamaan ne paremmuusjärjestykseen ottaen huomioon sääntelyviranomaisten arvioinnin tai komission arvioinnin, jos hankkeet eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan. **Ryhmän on muodostuttava alueellisen ryhmän päätöksentekoaikojen ja kansallisista sääntelyviranomaisista. Ryhmän keskustelut ovat luottamuksellisia.**
- 12) **ACERin lausunto:** Ryhmien laatimat alueellisten luetteloiden luonnokset ehdotetuista kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan kuuluvista hankkeista sekä 9 alakohdassa tarkoitetut lausunnot on toimitettava ACERille kuusi kuukautta ennen unionin luettelon hyväksymispäivää. ACERin on arvioitava alueellisten luetteloiden luonnokset ja niihin liittyvät lausunnot kolmen kuukauden kuluessa niiden vastaanottamispäivästä. ACERin on annettava lausunto alueellisten luetteloiden luonnoksista ja erityisesti arviointiperusteiden ja kustannus-hyötyanalyysin johdonmukaisesta soveltamisesta eri alueilla. ACERin lausunto hyväksytään asetuksen (EU) 2019/942 22 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.
- 13) [] Jos [] alueellisten luetteloiden **luonnosten** perusteella ja ACERin lausunnon huomioon ottamisen jälkeen [] ehdotettujen hankkeiden kokonaismäärä unionin luettelossa ylittää hallittavissa olevan määrän, komissio **antaa** [] kullekin asianomaiselle ryhmälle **ohjeen** jättää sellaiset hankkeet pois [] **alueellisesta** luettelosta, jotka asianomainen ryhmä on asettanut 4 artiklan 5 kohdan mukaisessa paremmuusjärjestyksessä alimmille sijoille.

[] 14) [] Kunkin ryhmän päätöksentekoelementin on yhden kuukauden kuluessa ACERin lausunnon vastaanottamispäivästä hyväksyttävä 3 artiklan 3 kohdan säännöksiä noudattaen lopullinen alueellinen luettelonsa ehdotetuista yhteistä etua koskevista hankkeista ja keskinäistä etua koskevista hankkeista ryhmien ehdotuksen pohjalta ja ottaen huomioon ACERin lausunnon sekä 7 alakohdan mukaisesti toimitetun kansallisten sääntelyviranomaisten arvioinnin tai komission 8 alakohdan mukaisesti tekemän arvioinnin ehdotetuista hankkeista, jotka eivät kuulu kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltaan, ja komission lausunnon, jonka tarkoituksena on se, että yhteistä etua koskevien hankkeiden kokonaismäärä on hallittavissa erityisesti rajoilla kun kyseessä ovat kilpailevat tai mahdollisesti kilpailevat hankkeet. Ryhmien päätöksentekoelementin on toimitettava komissiolle lopulliset alueelliset luettelonsa sekä 9 alakohdassa tarkoitetut mahdolliset lausunnot.

[] Ryhmän keskustelut ovat luottamuksellisia.

LIITE IV

YHTEISTÄ ETUA KOSKEVIEN HANKKEIDEN JA KESKINÄISTÄ ETUA KOSKEVIEN HANKKEIDEN ARVIOINTIPERUSTEISIIN LIITTYVÄT SÄÄNNÖT JA INDIKAATTORIT

- 1) Hanke, jolla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, on jonkin jäsenvaltion alueella sijaitseva hanke, joka täyttää seuraavat edellytykset
 - a) Sähkön siirto: Hanke lisää verkon siirtokapasiteettia tai kaupallisiin virtoihin saatavilla olevaa kapasiteettia kyseisen jäsenvaltion ja yhden tai useamman muun jäsenvaltion välisellä rajalla ja lisää kyseisellä rajalla rajatylittävän verkon siirtokapasiteettia vähintään 500 megawatilla verrattuna tilanteeseen, jossa hanketta ei toteuteta, **tai hanke vähentää muiden kuin yhteenliitettyjen järjestelmien energiaeristyneisyyttä yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa.**
 - b) Sähkön varastointi: Hanke luo vähintään 225 megawattia asennettua kapasiteettia ja siihen kuuluu varastointikapasiteetti, joka mahdollistaa vähintään 250 gigawattitunnin vuotuisen nettosähköntuotannon.
 - c) Älykkäät sähköverkot: Hanke on suunniteltu suurjännite- ja keskijännitetason laitteille ja laitteistoille. Siihen osallistuu siirtoverkonhaltijoita, siirto- ja jakeluverkonhaltijoita tai jakeluverkonhaltijoita vähintään kahdesta jäsenvaltiosta. Jakeluverkonhaltijat voivat osallistua hankkeeseen ainoastaan sellaisten vähintään kahden jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden tuella, jotka ovat tiiviisti mukana hankkeessa ja varmistavat yhteentoimivuuden. Hankkeen piiriin kuuluu vähintään 50 000 sähkön käyttäjää, tuottajaa, kuluttajaa tai tuottajakuluttajaa kulutusalueella, jolla vuosikulutus on vähintään 300 gigawattituntia, josta vähintään 20 prosenttia on peräisin erilaisista uusiutuvista energialähteistä. **Käyttäjien määrää ja kulutuksen rajakohtaa koskevaa rajoitusta ei sovelleta pieniin erillisiin verkkoihin (sellaisena kuin ne on määritelty direktiivissä (EU) 2019/944).**

- d) Vedynsiirto: Hanke mahdollistaa vedynsiirron asianomaisten jäsenvaltioiden rajojen yli tai lisää olemassa olevaa rajatylittävää vedynsiirtokapasiteettia kahden jäsenvaltion välisellä rajalla vähintään 10 prosentilla verrattuna ennen hankkeen käyttöönottoa vallinneeseen tilanteeseen, ja hankkeesta annetaan riittävää näyttöä, joka osoittaa, että hanke on olennainen osa suunniteltua rajatylittävää vetyverkkoa, sekä riittävää näyttöä olemassa olevista suunnitelmista ja yhteistyöstä naapurimaiden ja verkonhaltijoiden kanssa.
- e) Liitteessä II olevassa 3 kohdassa tarkoitetut vedyn varastointi- tai vastaanottolaitteet: Hankkeen tavoitteena on suorien tai epäsuorien toimitusten järjestäminen vähintään kahteen jäsenvaltioon.
- f) Elektrolyysilaitteistot: Hankkeella luodaan vähintään [] **100** megawattia asennettua kapasiteettia yksittäisessä **hankkeessa** ja [] **se** tuottaa suoria tai välillisiä hyötyjä vähintään kahdelle jäsenvaltiolle.
- g) Älykkäät kaasuverkot: Hankkeeseen osallistuu siirtoverkonhaltijoita, siirto- ja jakeluverkonhaltijoita tai jakeluverkonhaltijoita vähintään kahdesta jäsenvaltiosta. Jakeluverkonhaltijat voivat osallistua hankkeeseen ainoastaan sellaisten vähintään kahden jäsenvaltion siirtoverkonhaltijoiden tuella, jotka ovat tiiviisti mukana hankkeessa ja varmistavat yhteentoimivuuden.

- 2) Keskinäistä etua koskeva hanke, jolla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, on hanke, joka täyttää seuraavat edellytykset:
- a) Liitteessä II olevan 1 kohdan a ja e alakohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvat keskinäistä etua koskevat hankkeet: Hanke lisää verkon siirtokapasiteettia tai kaupallisiin virtoihin saatavilla olevaa kapasiteettia kyseisen jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välisellä rajalla ja tuottaa merkittäviä hyötyjä **joko suoraan tai epäsuorasti (kolmannen maan kanssa olevan yhteenliitännän kautta)** 4 artiklan 3 kohdassa lueteltujen erityisten arviointiperusteiden mukaisesti vähintään **yhdele jäsenvaltiolle, kun kolmannen maan kanssa toteutettava hanke edistää tietyn eurooppalaisen ensisijaisen käytävän tai alueen toteuttamista, tai kun kyseessä on hankeklusteri, vähintään** kahdelle jäsenvaltiolle. Sähkö-ENTSO:n on laskettava ja julkaistava jäsenvaltioille koituvat hyödyt unionin laajuisen kymmenvuotisen verkonkehittämissuunnitelman puitteissa.
 - b) Liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvat keskinäistä etua koskevat hankkeet: Vetyhanke mahdollistaa vedynsiirron jäsenvaltion ja yhden tai useamman kolmannen maan välisellä rajalla ja tuottaa merkittäviä hyötyjä **joko suoraan tai epäsuorasti (kolmannen maan kanssa olevan yhteenliitännän kautta)** 4 artiklan 3 kohdassa lueteltujen erityisten arviointiperusteiden mukaisesti vähintään **yhdele jäsenvaltiolle, kun kolmannen maan kanssa toteutettava hanke edistää tietyn eurooppalaisen ensisijaisen käytävän tai alueen toteuttamista, tai kun kyseessä on hankeklusteri, vähintään** kahdelle jäsenvaltiolle. Kaasu-ENTSO:n on laskettava ja julkaistava jäsenvaltioille koituvat hyödyt unionin laajuisen kymmenvuotisen verkonkehittämissuunnitelman puitteissa.
 - c) Liitteessä II olevassa 5 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvat keskinäistä etua koskevat hankkeet: Vähintään kaksi jäsenvaltiota ja kolmas maa voivat käyttää hanketta ihmisen toiminnan aiheuttaman hiilidioksidin siirtoon.

- 3) Liitteessä II olevan 1 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistettuihin luokkiin kuuluvia hankkeita koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) **Uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön siirtäminen suuriin kulutuskeskuksiin ja varastointipaikoille arvioidaan viimeisimmässä saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa sähköverkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin pohjalta erityisesti seuraavasti:**
- i) **sähkönsiirron osalta arvioidaan uusiutuviin energialähteisiin liittyvän tuotantokapasiteetin määrä (teknologioittain megawatteina), joka liitetään verkkoon ja siirretään hankkeen seurauksena, verrattuna kyseisen tyyppisiin uusiutuviin energialähteisiin liittyvän tuotantokapasiteetin kokonaismäärään, joka asianomaisessa jäsenvaltiossa on suunniteltu saavutettavan vuonna 2030 jäsenvaltioiden Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999⁴ mukaisesti toimittamien kansallisten energia- ja ilmastosuunnitelmien mukaisesti;**
- ii) **tai sähkön varastoinnin osalta verrataan hankkeen tarjoamaa uutta kapasiteettia samaan varastointiteknologiaan perustuvaan olemassa olevaan kokonaiskapasiteettiin liitteessä V määritellyllä analysoitavalla alueella.**
- b) **Markkinoiden yhdentyminen, kilpailu ja järjestelmän joustavuus arvioidaan viimeisimmässä saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa sähköverkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin pohjalta erityisesti seuraavasti:**

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2018/1999, annettu 11 päivänä joulukuuta 2018, energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta (EUVL L 328, 21.12.2018, s. 1).

- i) lasketaan rajatylittävien hankkeiden osalta vaikutus verkon siirtokykyyn molempiin virran kulkusuuntiin sähkömääränä (megawatteina) mitattuna sekä niiden vaikutus 15 prosentin yhteenliitännätavoitteen saavuttamiseen niissä hankkeissa, joilla on merkittävä rajatylittävä vaikutus, vaikutus verkon siirtokykyyn asianomaisten jäsenvaltioiden välisillä rajoilla, asianomaisten jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisillä rajoilla tai asianomaisten jäsenvaltioiden sisällä sekä vaikutus kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseen ja verkkotoimintoihin asianomaisissa jäsenvaltioissa;
- ii) arvioidaan vaikutus liitteessä V olevassa 10 kohdassa määritellyllä analysoitavalla alueella suhteessa energijärjestelmän laajuisiin tuotanto- ja siirtokustannuksiin ja markkinahintojen kehittymiseen ja lähentymiseen hankkeen seurauksena erilaisissa suunnitteluskenaarioissa ottaen erityisesti huomioon tärkeysjärjestyksessä syntyvät muutokset.

[]

- c) Toimitusvarmuus, yhteentoimivuus ja järjestelmän turvallinen toiminta arvioidaan viimeisimmässä saatavilla olevassa unionin laajuudessa kymmenvuotisessa sähköverkon kehittämissuunnitelmassa tehdyn analyysin pohjalta erityisesti arvioimalla hankkeen vaikutus odotettuun kuormitusputoamaan liitteessä V määritellyllä analysoitavalla alueella suhteessa tuotanto- ja siirtokapasiteetin riittävyyteen ominaisilla kuormitusjaksoilla ottaen huomioon odotetut muutokset ilmastoon liittyvissä äärimmäisissä sääilmiöissä ja niiden vaikutukset infrastruktuurin häiriönsietoon. Soveltuvin osin arvioidaan hankkeen vaikutus järjestelmän toiminnan ja palvelujen riippumattomaan ja luotettavaan valvontaan.
- 4) Liitteessä II olevan 1 kohdan d alakohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvia hankkeita koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyystaso : Tämä peruste arvioidaan tarkastelemalla, missä määrin erilaista uusiutuvaa energiaa voidaan liittää verkkoihin ja siirtää niissä.

- b) Toimitusvarmuus : Tämä peruste arvioidaan määrittämällä häviöiden määrä jakelu- ja/tai siirtoverkoissa, sähköverkkokomponenttien käyttöaste (eli keskimääräinen kuormitus), verkkokomponenttien saatavuus (suhteessa suunniteltuun ja suunnittelemattomaan ylläpitoon) ja sen vaikutus verkon suorituskykyyn, sekä keskeytysten keston ja tiheyteen, mukaan lukien ilmastoon liittyvät häiriöt.
- c) Markkinoiden yhdentyminen : Tämä peruste arvioidaan tarkastelemalla innovatiivisuutta järjestelmän toiminnassa, **energiaeristyneisyydessä** ja yhteenliittämisessä sekä muiden alojen yhdentämisen tasoa ja uusien liiketoimintamallien ja markkinarakenteiden helpottamista.
- d) Verkon turvallisuus, joustavuus ja toimitusten laatu : Tämä peruste arvioidaan tarkastelemalla innovatiivista lähestymistapaa järjestelmän joustavuuteen, kyberturvallisuutta, käytön tehokkuutta siirtoverkonhaltijan ja jakeluverkonhaltijan tasolla, kulutusjoustomahdollisuutta, varastointia, energiatehokkuustoimia, digitaalisten välineiden ja tieto- ja viestintäteknologian kustannustehokasta käyttöä seuranta- ja valvontatarkoituksiin, sähköjärjestelmän vakautta ja jännitteen laatutasoa.

- 5) Liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvaa vetyä koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyys arvioidaan sen perusteella, missä määrin hanke edistää seuraavia seikkoja: kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset eri loppukäyttökohteissa, kuten teollisuudessa tai liikenteessä, uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon joustavuus ja kausittaiset varastointimahdollisuudet tai uusiutuvan **ja vähähiilisen** vedyn liittäminen verkkoon **markkinatarpeiden huomioon ottamiseksi ja uusiutuvan vedyn edistämiseksi**.
 - b) Markkinoiden yhdentyminen ja yhteentoimivuus arvioidaan laskemalla lisäarvo, jota hanke tuo markkina-alueiden yhdentymiseen ja hintojen lähentymiseen sekä järjestelmän yleiseen joustavuuteen.
 - c) Toimitusvarmuus ja joustavuus arvioidaan laskemalla lisäarvo, jota hanke tuo vetytoimitusten häiriönsietoon, monipuolisuuteen ja joustavuuteen.
 - d) Kilpailu arvioidaan sen perusteella, miten hanke edistää toimitusten monipuolistamista, mukaan lukien kotimaisten vedyntoimituslähteiden käyttömahdollisuuden helpottaminen.
- 6) Liitteessä II olevassa 2 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvia älykkääseen kaasuverkkoon liittyviä hankkeita koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyyden taso määritetään arvioimalla kaasuverkkoon liitettyjen uusiutuvien ja vähähiilisten kaasujen osuus ja tähän osuuteen liittyvät kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset, jotka vaikuttavat koko järjestelmän hiilestä irtautumiseen, sekä arvioimalla vuotojen asianmukaista havaitsemista.
 - b) Toimitusten laatu ja toimitusvarmuus määritetään arvioimalla luotettavasti saatavilla olevan kaasun tarjonnan ja huippukysynnän suhde, paikallisilla uusiutuvilla ja vähähiilillä kaasuilla korvautun tuonnin osuus, järjestelmän toiminnan vakaus sekä keskeytysten kesto ja tiheys asiakasta kohden.

- c) **Joustopalvelujen kuten kysyntäjoustop ja varastoinnin mahdollistaminen** helpottamalla energia-alan älykästä integrointia **luomalla yhteyksiä muihin energian kantajiin ja aloihin** määritetään arvioimalla kustannussäästöt, jotka saavutetaan toisiinsa liittyvillä energia-aloilla ja toisiinsa liittyvissä energiajärjestelmissä, kuten lämpö- ja sähköjärjestelmässä, liikenteessä ja teollisuudessa.
- 7) Liitteessä II olevan 4 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvia elektrolyytilaitteistohankkeita koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) Kestävyys määritetään arvioimalla, kuinka suuri osuus verkkoon integroidusta uusiutuvasta vedystä **tai erityisesti uusiutuvista lähteistä peräisin olevasta vähähiilisestä vedystä** täyttää liitteessä II olevan 4 kohdan a alakohdan ii alakohdassa määritellyt perusteet, sekä tähän osuuteen liittyvät kasvihuonekaasupäästöjen vähennykset.
- b) Toimitusvarmuus määritetään arvioimalla hankkeen vaikutus verkon toiminnan turvallisuuteen, vakauteen ja tehokkuuteen, mukaan lukien se, missä määrin vältetään uusiutuviin energialähteisiin perustuvan sähköntuotannon rajoittaminen.
- c) **Joustopalvelujen kuten kysyntäjoustop ja varastoinnin mahdollistaminen** helpottamalla energia-alan älykästä integrointia **luomalla yhteyksiä muihin energian kantajiin ja aloihin** määritetään arvioimalla kustannussäästöt, jotka saavutetaan toisiinsa liittyvillä energia-aloilla ja toisiinsa liittyvissä energiajärjestelmissä, kuten kaasu-, vety-, sähkö- ja lämpöverkkojen, liikenteen ja teollisuuden aloilla [].
- 8) Liitteessä II olevassa 5 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvia hiilidioksidin siirtoon liittyviä hankkeita koskevat perusteet, jotka luetellaan 4 artiklassa, arvioidaan seuraavasti:
- a) **odotetut elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasujen kokonaisvähennykset, jotka saavutetaan liittämällä laitokset hiilidioksidin siirto- ja varastointiverkkoon, ja se, että ainoastaan muiden hiilidioksidin talteenottoon ja varastointiin perustumattomien päästövähennysteknologioiden ja -sovellusten soveltaminen ei ole toteutettavissa saman kestävyystason saavuttamiseksi liitetyissä laitoksissa vertailukelpoisin kustannuksin vertailukelpoisessa aikataulussa;**
- b) **ympäristökuormituksen ja -riskin lieventäminen hiilidioksidin pysyvän neutraloinnin avulla.**

LIITE V

ENERGIAJÄRJESTELMÄN LAAJUINEN KUSTANNUS-HYÖTYANALYYSI

Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n laatimien kustannus-hyötyanalyysimenetelmien olisi oltava yhdenmukaisia samalla kun otetaan huomioon alakohdaiset erityispiirteet. Menetelmän yhteistä etua koskevia hankkeita ja keskinäistä etua koskevia hankkeita koskevaa yhdenmukaistettua ja avointa energiasäätöjärjestelmän laajuista kustannus-hyötyanalyysia varten on oltava yhdenmukainen kaikille infrastruktuuriluokille, jolleivät tietyt osat ole perusteltavissa. Menetelmissä on otettava huomioon kustannukset laajemmassa merkityksessä (mukaan lukien ulkoisvaikutukset) pitäen silmällä unionin tavoitteita, erityisesti vuotta 2030 koskevia ilmasto- ja energiatavoitteita sekä tavoitetta saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä, ja niiden on oltava seuraavien periaatteiden mukaisia.

- 1) Analysoitaessa yksittäistä hanketta analysoitava alue kattaa kaikki jäsenvaltiot ja kolmannet maat, joiden alueella hanke sijaitsee, sekä kaikki rajanaapurina olevat jäsenvaltiot ja kaikki muut jäsenvaltiot, joihin hankkeella on merkittäviä vaikutuksia. Tätä varten Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on tehtävä yhteistyötä asianomaisten kolmansien maiden kaikkien asianomaisten verkkonhaltijoiden kanssa. **Kun kyseessä ovat liitteessä II olevassa 3 kohdassa vahvistettuun luokkaan kuuluvat hankkeet, Sähkö-ENTSO:n ja Kaasu-ENTSO:n on tehtävä yhteistyötä hankkeen toteuttajan kanssa myös silloin kun se ei ole verkkonhaltija.**
- 2) Kuhunkin kustannus-hyötyanalyysiin sisältyy herkkyysanalyysijä, jotka koskevat syöttötietoja, **mukaan lukien tuotanto- ja kasvihuonekaasukustannukset sekä kysynnän [] ja tarjonnan odotettu kehitys (mukaan lukien uusiutuvat energialähteet), mukaan lukien molempien joustavuus, ja varastoinnin käytettävyyttä, eri hankkeiden käyttöönottopäiviä samalla analysoitavalla alueella, ilmasto-vaikutuksia ja muita asiaankuuluvia parametreja.**
- 3) Siinä määritellään analyysi, jossa määritetään kunkin hankkeen osalta monialaisten syöttötietojen pohjalta sellaiset vaikutukset, jotka syntyvät, jos hanke toteutetaan tai jätetään toteuttamatta, ja siihen sisällytetään asiaankuuluvat keskinäiset riippuvuudet muiden hankkeiden kanssa.

- 4) Siinä annetaan ohjeita kustannus-hyötyanalyysissä tarvittavan verkko-, [] markkina- **ja sosioekonomisen** mallinnuksen kehittamisestä ja käytöstä. Mallinnuksen avulla on voitava arvioida kattavasti taloudellisia, myös markkinoiden yhdentymiseen, toimitusvarmuuteen ja kilpailuun **sekä energiaeristyneisyyden poistamiseen** liittyviä vaikutuksia sekä sosiaalisia ja ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, monialaiset vaikutukset mukaan lukien. Menetelmän on oltava **täysin avoin** [], ja siihen on sisällyttävä yksityiskohtaiset tiedot siitä, mitkä yksittäiset hyödyt ja kustannukset lasketaan mukaan ja minkä vuoksi ja miten ne lasketaan.
- 5) Siinä kerrotaan ja selitetään, miten energiatehokkuus etusijalle -periaate pannaan täytäntöön kymmenvuotisten verkonkehittämissuunnitelmien kaikissa vaiheissa.
- 6) **Siinä selitetään, että hanke ei haittaa uusiutuvien energialähteiden kehittämistä ja käyttöönottoa.**
- 7) Sillä varmistetaan, että edunsaajina olevat jäsenvaltiot, joihin hankkeella on positiivinen nettovaikutus, ja kustannusten kantajina olevat jäsenvaltiot, joihin hankkeella on negatiivinen nettovaikutus **ja jotka voivat olla muita jäsenvaltioita kuin ne, joiden alueelle infrastruktuuri rakennetaan, yksilöidään.**
- 8) Siinä otetaan huomioon ainakin pääomamenot, käyttö- ja ylläpitokustannukset **sekä asiaan liittyvästä järjestelmästä aiheutuvat kustannukset** hankkeen [] **teknisen** elinkaaren ajalta **kokonaisuudessaan kuten** [] **käytöstäpoisto- ja jätehuoltokustannukset, mukaan lukien ulkoiset kustannukset** []. Menetelmässä on annettava ohjeita diskonttokoroista, [] **teknisestä** kestosta ja jäännösarvosta, joita käytetään kustannus-hyötylaskelmissa. **Siihen sisältyy lisäksi pakollinen menetelmä kustannus-hyötysuhteen ja nettonykyarvon laskemiseksi sekä hyötyjen jaottelu niiden arviointimenetelmien luotettavuustason mukaan. On otettava huomioon myös menetelmät, joilla lasketaan hankkeiden ilmasto- ja ympäristövaikutus ja niiden panos EU:n energiatavoitteisiin, kuten uusiutuvien energialähteiden käyttöön, energiatehokkuuteen ja yhteenliittämätavoitteisiin.**

- 9) Sillä varmistetaan, että kunkin hankkeen osalta toteutetut ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevat toimenpiteet arvioidaan ja että ne heijastavat kasvihuonekaasupäästöjen kustannuksia ja että **arvioinnissa käytetty menetelmä on luotettava ja johdonmukainen []** unionin muiden politiikkojen kanssa, **jotta mahdollistetaan vertailu muiden ratkaisujen kanssa, jotka eivät edellytä uusia infrastruktuureja.**

LIITE VI

AVOIMUUTTA JA YLEISÖN OSALLISTUMISTA KOSKEVAT OHJEET

- 1) Asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun menettelykäsikirjaan on sisällyttävä ainakin seuraavat:
 - a) asiaankuuluvat säädökset, joihin päätökset ja lausunnot perustuvat erityyppisissä yhteistä etua koskevissa hankkeissa, mukaan lukien ympäristöoikeus;
 - b) luettelo asiaankuuluvista päätöksistä ja lausunnoista, jotka on hankittava;
 - c) toimivaltaisen viranomaisen, muiden viranomaisten ja keskeisten sidosryhmien nimet ja yhteystiedot;
 - d) työnkulku, jossa hahmotellaan prosessin jokainen vaihe, mukaan lukien sen alustava aikataulu ja tiivis yleiskatsaus päätöksentekomenettelystä erityyppisten yhteistä etua koskevien hankkeiden osalta;
 - e) tiedot päätöksiä koskevaa hakemusta varten toimitettavien asiakirjojen kattavuudesta, rakenteesta ja yksityiskohtaisuudesta, mukaan lukien tarkistuslista;
 - f) tiedot siitä, missä vaiheissa ja millä tavoin suuri yleisö voi osallistua prosessiin;
 - g) menettelyt, joilla toimivaltainen viranomainen, muut asianomaiset viranomaiset ja hankkeen toteuttaja osoittavat, että julkisessa kuulemisessa esitetyt näkemykset on otettu huomioon, esimerkiksi siten, että ne näyttävät, mitä muutoksia on tehty hankkeen sijaintiin ja suunnitteluun, tai perustelevat, miksi tällaisia näkemyksiä ei ole otettu huomioon;

[]

- 2) Asetuksen 10 artiklan 5 kohdan b alakohdassa tarkoitettussa yksityiskohtaisessa aikataulussa on yksilöitävä ainakin seuraavat seikat:
- a) päätökset ja lausunnot, jotka on hankittava;
 - b) viranomaiset, sidosryhmät ja yleisö, jota asia todennäköisesti koskee;
 - c) menettelyn yksittäiset vaiheet ja niiden kesto;
 - d) tärkeät välitavoitteet, jotka on saavutettava kattavan päätöksen tekemiseksi, sekä niiden määraajat;
 - e) viranomaisten suunnittelemat resurssit ja mahdollisten lisäresurssien tarve.
- 3) Seuraavia periaatteita on noudatettava, jotta voidaan lisätä yleisön osallistumista lupamenettelyyn ja varmistaa jo ennalta yleisölle tiedottaminen ja vuoropuhelu yleisön kanssa, sanotun kuitenkin vaikuttamatta ympäristölainsäädännön mukaisiin julkisia kuulemisia koskeviin vaatimuksiin:
- a) Sidosryhmille, joihin yhteistä etua koskeva hanke vaikuttaa, mukaan lukien asianomaiset kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset, maanomistajat ja hankkeen läheisyydessä asuvat kansalaiset sekä suuri yleisö ja sen yhteenliittymät, järjestöt tai ryhmät, on tiedotettava ja niitä on kuultava laajasti varhaisessa vaiheessa, kun yleisön mahdolliset huolenaiheet voidaan vielä ottaa huomioon, ja tämä on tehtävä avoimella ja läpinäkyvällä tavalla. Toimivaltaisen viranomaisen on tarvittaessa tuettava aktiivisesti hankkeen toteuttajan toteuttamia toimia.
 - b) Toimivaltaisten viranomaisten on varmistettava, että yhteistä etua koskeviin hankkeisiin liittyvät julkiset kuulemismenettelyt, mukaan lukien kansallisessa lainsäädännössä jo edellytetyt julkiset kuulemiset, yhdistetään, kun se on mahdollista. Kuhunkin julkiseen kuulemiseen on sisällyttävä kaikki asiat, joilla on merkitystä menettelyn kyseisessä vaiheessa, eikä sellaista asiaa, jolla on merkitystä menettelyn tietyssä vaiheessa, saa käsitellä useammassa kuin yhdessä julkisessa kuulemisessa. Yksi julkinen kuuleminen voidaan kuitenkin toteuttaa useammassa kuin yhdessä maantieteellisessä sijaintipaikassa. Julkisessa kuulemisessa käsiteltävät asiat on mainittava selkeästi julkista kuulemisesta koskevassa ilmoituksessa.

- c) Huomautuksia ja vastalauseita saa ottaa vastaan ainoastaan julkisen kuulemisen alkamisesta sen päättymispäivään saakka.
- 4) Yleisön osallistumista koskevaan toimintamalliin on sisällyttävä vähintään seuraavat tiedot:
- a) asianomaiset sidosryhmät, joita kuullaan;
 - b) suunnitellut toimenpiteet, mukaan lukien erillisten tapaamisten ehdotetut paikat ja päivämäärät;
 - c) aikataulu;
 - d) eri tehtäviin osoitetut henkilöstöresurssit.
- 5) Ennen hakemusasiakirjojen jättämistä toteutettavan julkisen kuulemisen yhteydessä asianomaisten osapuolten on ainakin:
- a) julkaistava enintään 15-sivuinen tiedote, jossa esitetään selkeä ja tiivis yleiskatsaus hankkeen kehitysvaiheiden kuvauksesta, tarkoituksesta ja alustavasta aikataulusta sekä kansallinen verkon kehittämissuunnitelma, harkitut vaihtoehtoiset reitit, mahdollisten vaikutusten tyypit ja ominaisuudet, mukaan lukien luonteeltaan rajatylittävät vaikutukset, sekä mahdolliset lieventävät toimenpiteet, ja julkaistava tiedote ennen kuulemisen aloittamista. Tiedotteessa on lisäksi lueteltava 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetun yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivuston, [] **22** artiklassa tarkoitetun avoimuusfoorumin ja 1 kohdassa tarkoitetun menettelykäsikirjan verkko-osoitteet;
 - b) julkaistava kuulemistä koskevat tiedot 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla yhteistä etua koskevan hankkeen verkkosivustolla, paikallishallintojen ilmoitustauluilla ja vähintään [] **yhdessä** paikallisessa tiedotusvälineessä;
 - c) lähetettävä asianomaisille sidosryhmille, yhteenliittymille, järjestöille ja ryhmille kirjallisessa **tai sähköisessä** muodossa oleva kutsu erityisiin tapaamisiin, joissa huolenaiheista keskustellaan.

- 6) Asetuksen 9 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla hankkeen verkkosivustolla on julkaistava ainakin seuraavat tiedot:
- a) päivä, jona hankkeen verkkosivusto on viimeksi päivitetty;
 - b) verkkosivuston sisältö käännettynä niiden jäsenvaltioiden kaikille kielille, joita hanke koskee tai joihin hankkeella on merkittävä rajatylittävä vaikutus liitteessä IV olevan 1 kohdan mukaisesti;
 - c) 5 kohdassa tarkoitettu tiedote, jota on päivitetty tuoreimmilla hanketta koskevilla tiedoilla;
 - d) ei-tekniinen ja säännöllisesti päivitetty tiivistelmä, josta käy ilmi hankkeen kulloinenkin tilanne, mukaan lukien maantieteelliset tiedot, ja johon merkitään selvästi muutokset aikaisempiin versioihin, kun tekstiä päivitetään;
 - e) 5 artiklan 1 kohdan mukainen toteuttamissuunnitelma, jota on päivitetty tuoreimmilla hanketta koskevilla tiedoilla;
 - f) varat, jotka unioni on jakanut ja maksanut hankkeeseen;
 - g) hankkeen ja julkisen kuulemisen yleissuunnitelma, jossa ilmoitetaan selkeästi julkisten kuulemistilaisuuksien päivämäärät ja paikat sekä suunnitellut, kyseisten kuulemisten kannalta merkitykselliset aiheet;
 - h) yhteystiedot lisätietojen tai -asiakirjojen hankkimista varten;
 - i) yhteystiedot huomautusten ja vastalauseiden esittämiseksi julkisten kuulemisten aikana.